

EESTI NOORUS

JÕULUD 1936

Kas on Teil teada, et

1. „Uus Eesti“ toob oma veergudel iga päev parimat kõigest sellest, mis juhtub uudist maailmas ja mis huvitab meie rahvast.
2. Oma rikkaliku ja alati värsket ning täieliku sisuga on „Uus Eesti“ kasvanud suurima tellijate arvuga juhtivaks ajaleheks Eestis.
3. „Uus Eesti“ kirjutavad parimad asjatundjad kõigilt erialadelt. Kõigi elunähtete kohta leiame „Uus Eesti“ veergudelt õiglast valgustamist ja kindlat seisukohavõtmist ning asjalikku arvestust kus seda vaja.
4. „Uus Eesti“ toob kõige rohkem teateid hindadest. Turgude ülevaated ja kõigi tähtsamate saaduste hindade kujunemised on „Uus Eesti“ täielikud ja täpsed.
5. „Uus Eesti“ romaanid on põnevad. „Uus Eesti“ ilmub rohkem kui üheski teises lehes romaane nii eesti kirjanikelt kui välismaa autorite sulest.
6. „Uus Eesti“ on pildirikkaim ajaleht. Üheski teises Eesti päevalehes ei ole nii palju pilte kui „Uus Eesti“. Iga tähtsam sündmus ja uudis on „Uus Eesti“ varustatud ka sellekohase ülevõttega. See muudab lehe väga elavaks ja huvitavaks.
7. „Uus Eesti“ on väärtuslikud kaasanded. Suures sisurikka 7. korda nädalas ilmuva „Uus Eesti“ tellijatel on võimalus koos „Uus Eestiga“ tellida poole hinnaga Põllutöökoja rahvalik põllumajanduse ajakiri „Põllumajandus“, mis ilmub üks kord nädalas. Noortele ja kõigile lugemishuvilistele toob igal reedel „Tallinna Post“ palju huvitavat sõnas ja pildis. „Uus Eesti“ tellijad saavad „Tallinna Posti“ soodustatud hinnaga. Hinnaga kaasandeks on „Uus Eesti“ tellijatele 1937. a. mitmevärviline seinakalender ja sisurikas kalender-käsiraamat 1937. aastaks.

Kümned tuhandet tunnevad ja hindavad „Uus Eesti“ sisukust, täpsust ja õiglust. Ka Teie veendute kõigis ülaltoodud kui tellite omale „Uus Eesti“ ja loete seda igapäev. Tehke vaid algust ja tellige nüüd kohe „Uus Eesti“ 1937. aastaks.

See on jõulukink mis rõõmustab Teid terve aasta. Tellides saate „Uus Eesti“ alla 4. sendi eksemplar.

„Uus Eesti“

peakontor Tallinnas, Pikk 40.

TALLINNAS, 23. DETSEMBRIL 1936

8. AASTAKÄIK

*Hendrik Adamson**Ärm*

Puu elembit om tähti täis
 kui taevas, säräp tähemõts;
 neid lähiksen ja kavven näis
 ja sääl, kun varsti ilmaots.

Kui tulemeri osse pääl,
 kun lumeräisen sätsendep;
 kui libliku' na' lendlev' sääl
 ja läiklev' ärmä äidsenden.

Külm

Kui viterjooi näkku pritsites
 ja lumi kädisep kui kardultärklus,
 külm tan'ge vahel varbit pitsitep,
 kui väl'lä meelit' ilma puhtus, värskus.

Täht tandsip araline sineviin
 ja lendab siia-sinna tulevaku;
 mõts magab surnuvaga pimesin,
 puin läiklep ärmatusse õbenaku.

Kui pähknit katik salvass orave',
 siast lasep ütsijärgi ümmer lõksi,
 ja suhkurd ossa' maha serave
 tuuld juuksen peenikest kui lõnga läbi niksi.

HELSTEDT

„MADONNA LAPSEGA“

OSCAR WILDE

KRISTUSEST

Enamik inimesi elab armastusele ja austusele. Ent see ongi armastus ja imetus, mis võimaldab meile elu. Kui meile omistatakse armastust, peaksime tunnustama, et meie ei vääri seda. Tõik, et jumal armastab inimest, tõendab, et sotsiaalsete asjade jumalikus korralduses on kirjutatud: täiuslik armastus võib saada antud ainult täiuslikult väärtusetule. Ja kui see lause näib valuna kanda, lohutume sellega, kui ütleme, et iga-

üks väärrib armastust pääle nende, kes seda endast arvavad. Armastus on sakrament, mida näeme võtta vastu vaid põlvitades ja tunnustuse „ma ei vääri seda“ helisedes selle huulil ning südames, kellele teda antakse.

Need, kelle Kristus päästis pattudest, olid päästetud vaid nende elu ilusaimate silmapilkude jaoks. Maria-Magdalena, kohates Kristust, löhkus kalli alabaster-vaasi, mille oli kinkinud talle üks tema seitsmest armasta-

just ning piserdas lõhnavaid piisku Kristuse tolmuseile väsinud jalule. Ja selle ainsa hetke tasuks istub ta igavesti ühes Ruthi ja Beatricega paradiisi lumivalgete rooside hendluses. Kõike seda ta ütleb meile väikese manitsusena — iga hetk meie elus peab olema ilus ning alati valmis mõrjsjahteks ootamas armastaja häält.

Armastus elus on valguse moodus ning elamus kujutluses on elu valgus. Maailm koosnebki sellest ja siiski ta ei suuda seda mõista, sest kujutus on lihtsalt armastuse manifestatsioon. Armastus ning võime armastada, ongi, mis lahutavad inimolendeid teineteisest.

Kuid patuste kohtlemises Kristus on suurim romantik.

Maailm on alati armastanud pühakuid, nähes neis lähemat ühendust jumaliku täiusega.

Kristus aga samast pühalikusest endas näib olevat alati armastanud patust, nähes selles lähemat ühendust inimliku täiusega.

Tema soov polnud mitte niivõrd parandada inimest kui võrd soov pehmenendada kannatust. Panna huvitava varga igavalt ausasse inimesse, pole mitte tema siht.

Kristus pole olnud üksnes suurim vaid ühtlasi esimene individualist maailma ajaloos.

Inimesed on püüdnud mõista teda tavalise inimsõbrana või jällegi on paigutatud teda sentimentaalsete altruistide kilda. Ent tema polnud õieti üks ega teine.

Ta tundis ääretult kaasa vaesile, põlatuile, neile, kes olid pandud vanglaisesse, viletsaile ja madalaile, ent tal oli kaugelt enam kaastunnet rikkaille, elumõnulejaile, neile, kes minetavad oma vabadust saades asjade orjaks, neile, kes kannavad toredaid riideid ja elavad lossides. Rikkuses ja rõõmus nägi tema tõeliselt suuremat traagikat kui viletsuses ja hädas. Ja altruism, mis teab paremini kui tema, et on sisemine kutse, mitte tahe see, mis määrab meid, mis otsustab meis, ja et keegi ei saa korjata okastelt kobaraid ega viigimarju ohakailt.

Teistele elamine kui sisetunde otsustatud elumõte — see polnud tema usutunnistus. See polnud ka tema usutunnistuse alus. Kui ta ütleb: „andesta oma vaenlasele,” siis pole see mitte vaenlase vaid selle enese hüveks, kes seda teeb, sest armastus endas on palju ilusam kui viha. Palves noormehele: „Müü kõik, mis sul on ja anna vaestele,” see pole mitte jälle vaeste seisukoht, mida ta mõtleb, ei, see on selle noormehe hing, hing, mis on mandumas rikkusesse.

Oma eluvaates ta ühtub kunstnikuga, kes teab, et seletamatu sisemise täiuslikkuse seaduse tõttu luuletaja peab laulma, skulptor mõtlema pronksisse ja maalija peegeldama elu oma loomingu elamuses sama kindlalt ja vääramatult nagu viirpuu õitseb igal kevadel ja viili muutub kullaks lõikusel ning kuu oma tavalises ringkäigus muutub sirbist varju ja varjust sirpi.

Ma ei näe Kristuses mitte üksnes äärmusliku romantiku olemust vaid kõike omapära ja romantilist temperamenti ühtlasi. Tema oli esimene ütlemas inimesile, et nad peavad elama „lille-elu”. Ta nägi lapses inimese arengu lõppkuju. Dante kirjeldab inimhinge tulevana Jumala käest nutvana ja naervana nagu laps. Ja Kristus samuti väitis, et igatühe hing peab olema puhas elupeegel. Inimene ei tohi olla liialt tõsine materjaalse huves: olla ebapraktiline on olla suur: ei pea muretsetama elu argipäevaste küsimuste pärast. Lind ei tee seda, milleks siis inimesegi? Ta on vaimustav öeldes: „Ära mõtle homsele; kas hing pole rohkem kui rõivas?”

Kreeklane võiks kasutada viimast lauset. See on kreeka tunnetus. Ent ainult Kristus võis ütelda mõlemaid ja selles ühendada meile elu täiusega.

Ma näen mõistetavat ja otsest ühendust Kristuse ja kunstniku elu vahel; ja mul on sügav rõõm järele mõteldes, et kaua enne seda mure oli muutnud minugi päevad tema omadeks ja sidunud mind temaga. Oma teoses „Inimese hing” ma kirjutasin, et see, kes juhib oma elu kristlikus suunas, peab olema täieline isiksus, nagu minu tegelaskujud, mitte üksnes ainult karjane mägedes ja vang oma kongis, vaid samuti maalija, kellele elu on määratu vaatemäng, ja luuletaja, kes eluna kuuleb vaid lõputut laulu. Ma mäletan end kord ütelnud olevat André Gide'ile, meie istudes koos kuski Pariisi kohvikus, et ehkki mul metafüüsika vastu on vähe huvi ja moraali vastu üldsegi mitte, siiski miks ei võiks Kristuse või Platoni sõnad saada kantud üle kunsti ning sääil leida põhjaliku täiuse.

Või on üksnes see, et meie saame tõestada Kristuses, et üldsus ühenduses isiksusega kujundabki elu romantilise ja klassilise olemuse täielise vahe, kuid tema iseloomu lähedal on samad mis kunstnikulgi — tugev kujutlusvõime. Ta veenis mind, et inimeste hingesugulus, kunstiteoses kujuteldud sümpaatiat, ongi loomingu püha saladus. Tema mõis-

tis pidalitõbiste kannatust, pimedate kurbloolust, mõistis rikaste kurba vaesust. Keegi kirjutas minule kord suure raskuses rabeledes: „Kui Teie pole meie seisukohal, Teie pole sugugi huvitav.“ — Kui kaugel oli see kirjutaja sellest, mida Matthew Arnold nimetab „Jeesuse saladuseks“, Oleks võinud õpetada talle, et mis ka iial juhtub teisele, juhtub ka meile endile ja kui teie tahate lugeda üht päälkirja koidikul ja õdangul, kas rõõmus või valus, siis kirjutage oma maja seinale tähed päikesekullas või hõbedas: „Mida sa teed endale, seda teed sa ka teistele.“

Kristus on siiski ühes luuletajatega. Tema arvamus iseloomulikkusest lähtub vaid kujutlusest ja on seletatav üksnes sellega. Mida Jumal oli panteistidele, oli inimene Temale. Tema näeb esimesena üldsusi erinevais raskides. Enne teda oli jumalaid ja inimesi, ja tundes läbi sümpaatia müstika, et igauks neist oli kehastunud temas, ta nimetas end vastavalt sellele kord ühe, kord teise pojaks. Ja rohkem kui keegi teine ajaloos, tema äratas ülisuurt imetlust inimesis. Mulle on ikka midagi uskumatut selle noore galilealase kujutlus, nagu ta oleks võinud oma õlul kanda määratu maailma raskuse: see kõik siiski tuli kannatada: keiser Nero, Caesare Borgia, Aleksander III-da patud, ja selle, kes oli Rooma keiser ning päikese preester: nende leegionide kannatused, kes ammugi pöördunud kalmudesse: mahasurutud rahvad, vabrikulapsed; vargad, inimesed vanglaist, kodutud, need kelle tumm vaikimine surve all on kuulda ainult Jumalale; — ja mitte mõeldes seda tegeliku taotlusena, aga nii et hetkel kõik, kes kuidagi saavad ühendusse temaga, kas kummardades tema altaril või põlvitades tema preestri ees, sel teel leiavad, et nende pattude inetus on lunastatud ning ta suks antud neile kannatuse ilu.

Ma tähendasin, et Kristus kuulub poetide keskele. See on tõsi. Shelley ja Sophokles on tema kaaslased. Kuid tema tõeline elu on maailma ilusaim poeem.

Aișylos või Dante, need tõelised suurmeistrid, Shakespeare, puhtaim inimene kõikide kunstnike seas, ning kelti müüdid ja legendid, kus maailma suurus särab läbi pisarudu ja inimese elu pole midagi rohkem kui lillel — säääl on midagi sellest — lihtne paatos ühinenud traagikaga, mida võib samastada või kõrvutada Kristuse kannatuste lõpposaga. Väike söömaaeg kaaslastega, üks neist müüb tema tasu eest, reetes teda suud-

J. ROZENTALS

KIRIKUST TULLES

lusega, sõber, kes ikka uskus temasse ja kellele kui kaljule ta lootis ehitada maja inimese päästmiseks, reedab teda, kui kireb kukk; tema valus üksindus, lõplik alistumine — kurbuse kroonimise tseremoonia, üks imelisemaid asju kaduvas maisuses. Esimese Süütu ristilöömine tema ema ja armastatud jüngri meelete saatel; sõdurite liisuheitmine tema riiete ümber; hirmus surm, millega ta andis maailmale selle surematu sümboli; tema lõplik matmine rikka mehe hauda, tema mässimine kalleisse linadesse ja võidmine lõhnavate salvidega, kuna ta oli Kuninga poeg.

Siiski kogu Kristuse elu — nii tõelikult võib kurbus ja ilu olla ühendatud mõistes ja väljenduses — on tõesti idüll, ehkki ta lõpeb templi katte kärisemisega, pimeduse tulekuga üle maa ja — kivi on veeretatud hauakambri ette.

Agas keegi ikka mõtleb temale nagu noorele peigmehele saatkonnaga, nagu ta tõepoolest kirjeldab ennast: nagu karjane, eksimas orus oma lammastega, otsides rohelist heinamaad või karget allikat; nagu laulja, püüdes ehitada muusikaga Jumala linna müüre; või nagu armastaja, kelle armastuseks maailm on liiga väike. Tema miraaklid tunduvad mulle elustavaina nagu kevade saabumine.

Ma ei näe raskust uskudes, et see oli tema

isiklik mõju, et tema ligiolek võis tuua rahu võitlevale hingele, ja et see, kes riivas tema käsi, unustas valu; või et kui tema mõõdukus teel elavaist inimesist, kes polnud midagi näinud elu müstikast, nägid seda siis selgesti, ja teised, kes olid kurdid igale häälele, tema nägemise rõõmust kuulsid esmakordselt armastuse häält ja leidsid selles muusika; ja et inimesed, kelle rumalalt mõttetu elu oli olnud surma sarnane, tõusid nagu hauast, kui ta neid hüüdis; või kui ta õpetas hulkadele kõrbes unustama nälga ja janu ning maailma raskusi; ja et ta sõbrule söögilauas istudes lihtne toit tundus delikatessina, ja veel oli hea viina maitse ja kogu maja soovide ilm täitus küllusega.

Renan oma teoses „Vie de Jesus” ütleb, et Kristuse suur oskus oli see, et ta tegi end inimesile pärast oma surma sama armsaks, nagu ta oli eluea vältel. Ja kindlasti, kui tema koht on poeetide keskel, siis on tema kõikide armastajate esirinnas. Ta nägi, et armastus oli elu suurim saladus, mida targad olid otsinud senini, ja et ainult armas-

tusega võib jõuda pidalitõbisesse südamesse kui ka Jumala ette.

Ja kõige kõrval Kristus oli äärmine ning kõrgeim individualist. Inimlikkus, kui kunstniku elamuste pealkiri on ainult manifestatsiooni moodus. See on inimese hing, mida Kristus otsib kõikjal. Ta nimetab seda Jumala kuningriigiks ja leiab seda igäühes.

Kunstnikule on väljendus ainuke tee, mis viib teda kokku eluga. Temale on kõik surnud, — mis on võimetu kõnelema. Kuid Kristusel polnud see nii. Ta soovis silmi pimedale, kõrvu kurtidele ja häält nende huulile, kelle keel oli seotud. Ta soovis olla hulkadele see, kes on leidnud suure pasuna, millega kutsub neid taevasile teile. Ja tundes kunstniku loomusega, kellele kannatus ja pisarad on teeks, mille läbi püüda ühendust kõige ilusaga, — et mõttel pole väärtust, kui ta ei leia kehastust ega saa tehtud kujutluseks; ta tegi endast kurva inimese kujudu; ja oli nõnda armastatud ja jumaldatud rohkem kui ükski enne seda iial oli suutnud.

Tõlkinud Ilse Viirsalu.

JUHAN SINIMÄE

Paradiis

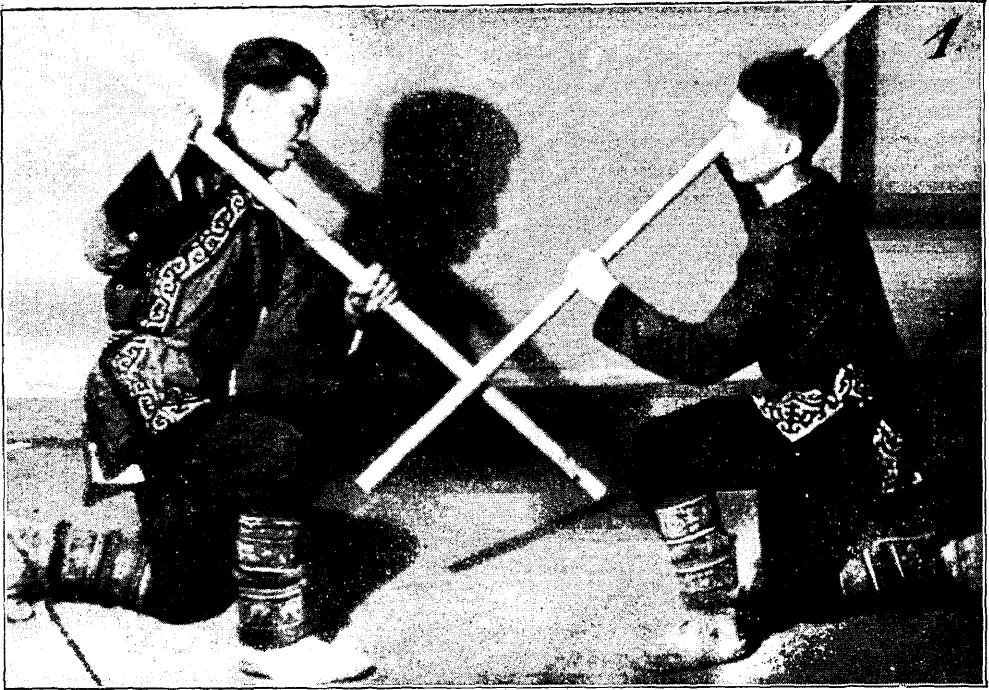
O. KANGILASKI puulõige J. Sinimäe „Isamaale“

Keskpäeval suurduvad kevadiseks päiksetuum, toas aken aegamööda sulab talvest. All selle voodis rauk, suu liigub palvest ja sooniline piht on palavikust kuum.

Tal luuks ja nahaks kuivand keha noorusnuum, palg kortsund unetumast ööde valvest. Nüüd ette ilmub nägemuste salvest öösinakas ja inimestest tühi ruum.

Siin varjust vaevalt eraldatav valgus, jääkallas kõikjal piirab liikumatut vett, koos nagu oleks kõige lõpp ja algus.

Ei liigu ükski ese, puudub ingliviis ja pole jumalat, vaid kõik on silmapett — niisugusena avaneb ees paradiis.

Mõnda rahvatantsust

ARTUR ADSON

Ülemaalisele Eesti Noorsoo Ühendusele jääb see au, olla päästnud ja säilitanud eesti rahvatantsud. Mida dr. Hurt sõnalise vanavara korjamise ajal omal ajal korda saatis, seda toimetas — ehkki väiksemal määral — ÜENÜ liikumislõik vanavara suhtes.

Ja ajalugu kordub mõningal määral muuski: nagu omaaegne ajakirjandus ei taibanud hinnata meie vanavara tähtsust (vana Jannsen pidas eesti rahvalaulu lorilauluks...) nõnda — muidugi mitte nii drastiliselt, kuid mitte ka soodustavalt, kohustavalt ega teedrajavalt, vaid võrdlemisi külmalt suhtub tänapäeval üldsus eesti rahvatantsu kogumisse, taaselustamisse ja kasutamisse lavalise kunsttantsu materjalina ning ürglättena. ÜENÜ tegevust sel alal on käsitatud lihtsalt noorte meelelahutusena.

Kui mõned meie tantsutegelased ja tantsijad, kes veel liialt kinni on omaaegsete õpingute või ka läänelaval nähtu köidikus ning eeskujudes, kin-

nitavad või arvavad, et meil ei ole rahvuslikku tantsu, kõik olevat vaid laen läänest ja ärakaemine mõisatoast (läbi akna), siis vastakem: ka muusikunstides, rahvalaules, muinasjuttudes, vöö-, vaiba- ja rangidekirjades isegi rahvamuusikas on meil laene (nagu teistelgi rahvastel) ka keeles ja kogu vaimses ning asjakultuuris, kõige enam aga meie moodsas teatris kuni peaaegu tänapäevani — ometi ei ole meie seepärast millelegi loeteldust lootusetult käega löönud, vaid oleme laenatud alustel edasi ehitanud ja isegi uhkustame neil teil kättevõidetud saavutustega.

Oluline ei ole mitte laenamine isenesest, vaid see, mis ja kuidas meie midagi laenatud asjast omastame, mida me äraheidame ja mida juurelisame, omapärastame oma rahvuslikust karakterist lähtudes.

Üks näide: Kogu Euroopa tantsis veel a. 30—40 tagasi kadrilli, mille nimi oli ka — kirjutame juba foneeti-

liselt — kontradanss ja franssees. Ka balti peosaalides tantsiti seda, ka meie seltsimajades (olen ise koolipoisina Võru „Kandles” seelses orkestris kadrillidele lakkamatut ja väsitavat muusikat puhunud). Seda tantsu nägin ma aga ka vene külas, kus seda omamoodi lihtsustatuna ja poiste-tüdrukute temperamendi kohaselt külätänaval uljasti uhati — „lanssee” nime all. Ja k. a. septembris Moskvas teatripidustuste avaõhtul Rahvakunsti loomingu teatris nähes m. s. valgevene tantsukollektiivi esinemist, meenutus jälle omaaegne kadrill — teadagi oma-moodises tõlgitsuses ja nimi sel samalustilisel tantsul oli juba „Kiratšek”. Mõlemal juhul tundus tants tema sooritajaile täitsa loomulikuna, omasena, sest „laen saksa toast” oli juba ümbersulatatud rahvalikuks lõbustus- ja enese väljaelamise vahendiks.

Ja sama kadrill-laen demonstreerus rahvaloominguna ka hiljuti Moskvas ülevenemaalise tantsu-festivali puhul soomlaste ja karjalaste esinemisprogrammis: „Sovetskoje iskusstvo” („Nõukogude kunst” — kunstikomisariaadi häälekandja) 23. novembrist k. a. loeme järgmist: „soomlased ja karjalased, punastes vestides ja laia-

äärsed kaabud peas, tähtsalt tantsimas omi mitte-just-keerulisi kadrille, ähvardades üksteist vastastikku sõrmega.”

Nii see franssees rändas ja moondus peaaegu tundmatuseni.

Ja ega valgevenelaste „Lavoniha” palju ei erine meie tuljakust, kuid see ei ole veel aluseks, et meie valgevenelasi või nemad meid peaksid hakkama süüdistama plagiaadis. Igal oma.

Mõned puritaanid hakkaksid näiteks süüdistama Põhja-Kaukasuses elutsevaid kabardino-balkaarlasi laenamises klassikalisesest balletist, sest et need mehepojad oma rahvatantsus ääretu uljuse ning virtuoosluse tuhinas kasutavad ka suurel varbal seisu, jooksu ning keerlemist — nad teevad suurel varbal kaks piruetti järjestikku ja jooksevad ning seisavad suurel varbal niisuguse kindlusega, et seda võiks kadestada iga balleriin. Praegusel juhul võiks soovitada just balletile siit laenamist: et meestantsijad kasutaksid ka suurevarba kunsti ja veel säärases tempos ning armuta varbavaevamises (nagu mul hea juhus seda näha oli).

Võidurikkast rahvatantsudega esinemisest Londonis l. a. võrsus erilise

Rahva-loomingu Teatri asutamise mõtte Moskvas, kus peamiselt esitatakse rahvustantse.

Hiljutisel tantsufestivalil esines 40 erirahvust. See on alles kirevus ja tuju, üllatuste ja saavutuste rodu, mida selline vaatemäng pakub.

Teatripidustuste programmis esitatud rahvatantsustiku üldomadusi oli: vaba, sundimatu, ühtlasi teesklematu olek kõigil esinejail, nad käitusid nagu koduküla vainul või mägestiku asu-

ga all, millises järjestuses j.n.e. Eksida oleks selles hõlbus, kuid oleks bla-meeriv eksijale.

Pilt nr. 2 kujutab kreeka tantsu ja laulu kollektiivi (Donbassi põldude lõõktöölised). Laiades pükstes (nagu Hollandi kalureil) mehed mängivad, naised laulavad alul paigalseistes; muist naisi mängib suupille (esimeses reas istukile); orkester moodustub klarnettidest, vilespillidest, viiulist, trianglitest, trummidest j.m. taga kõr-

la mänguväljakul. Ansamblites ei teatud vahet noore, elatanu ja vana vahel: noored plikad, keskealised abielunaised, mõni laps ja isegi 75 aastane vanamees lõi ja tegi kaasa — peaasi, kes oskab ja kes juba ning veel suudab.

Raske on sõnadega edasi anda tant-su. Võtan appi mõned ülesvõtted.

Pilt nr. 1 kujutab üht algupärasemat „tantsu”, mida õieti ei saagi nimetada tantsuks, vaid pigem mänguks. Esinejad on Leningradi Põhja rahvaste Instituudi üliõpilased, „nanaitid”, Põhja-Siberist; nad vehklevad pikka-de keppidega, kuid väga osavasti ja varieeruvalt; see on terve võtete süs-teem, kuidas kepid igakord kokku satuvad, millise kohaga, millise nur-

gendikul seisab väike tütarlaps, kes ühe käe ja suu abil mängib pilli, mis jäljendab linnu häält, teise käega ta, sirutades selle välja, teeb linnu tiiva lehvitusi; etenduse teisel poolel läheb lahti tants ja siis lööb kaasa nii see laps kui paremalt äärmine vanaisa, 75 a. vana „kes selle laulu ja tantsu nendele õpetanud” (nagu teatati esine-mise alul).

3. — Türkide tantsukollektiiv (Baku linnast).

4. — Armeenlaste tantsukollektiiv.

Eesti rahvatantsu mul ei õnnestunud näha. Ei tea, mida meie suguvennad — üks neist 110 rahvusest, kes elutsevad Nõukogude Venemaal — Moskvas ette kandsid, kuid mõningat jälge leidub sellest ülemaal mainitud ajalehes, 17.

novembrist s. a. leiame: „Meie läänepoolseil rahvastel, soomlastel ja eestlastel on eriline võlvus nende näo liikumatuses. See annab nende lihtmeelseile polkadele iseäralise veetlevuse,

mis tahtmatult meenutab Ameerika haruldast kinokoomikut Buster Keatoni.” (venelased ise ja paljud muud rahvused tantsisid röömsate nägudega).

Jõulukes
rõõmu ja rahulolu
ETK
väärtkaupadega!

Rahvuslikust ja rahvamuusikast

(Fragmente)

Esimese murena vallutab meid kõiki hirm nende igapäevaste kaotuste puhul, mida viivad endaga hauda kaasa need vähesed vanad, kes veel mäletavad isaisade muusikalisi vanavaraalisi traditsioone. Eks nende arv vähene ju iga päevaga ja eks tundu, et oleme jäänud siin kogumistega hiljaks. Ometi pole olukord nii hull, kui näib, ja tegelikult oleks koguda ja korjata veel küll ja küll. Senine vanavara kogumise laad on kannud peamiselt tsentralisatsiooni iseloomu: teatav organisatsioon saadab ülemaa laiali vanavara korjajaid, kes siis süstemaatiliselt koguvad, mis koguda annab ja läkitavad oma töö tulemused peakorraldaja kätte. Niisugune korjamisviis kahtlemata annab tõhusaid tulemusi, seda enam, et korjajail kasutada sellekohased tehnilised instrumendid ja aparaadid. Ometi kannatab niisugune ettevõtte teatavat puudust: korjajail on väga raske läheneda vanalauliku südamele. Viimane siiski hästi ei taha usaldada võõrast inimest, ta häbeneb kuidagi ja kui ta lõpuks tungivaile pealekäimistele alistub, siis sageli laulab või mängib ta paremini, kui ta suudab. See tähendab, ta ei esine nagu tavaliselt, vaid tahab linnamehele näidata, et küll temagi oskab ja tunneb neid vigureid, pakkudes nii lõpptulemusena täispuhutud vanavara, ebaehtsat muinsust.

Ametlikku vanavara kogujat võib võrrelda sõjaväega, kes püüab vallutada maid. Niisugune sõjavägi võib ju kahuritega sooritada imetegusid, kuid kunagi ta ei ärata poolehoidu. Kuivõrd kodune ja armas selle vastu on partisaansõda, kus iga meetrikese kaitsmine meenutab tõelist isamaaarmastust ja kodususe tunnet! Seda kodusust võivad leida aga vanavara alal ainult need, kes on alalises kontaktis vallutatavatega. Üks ainus mõnus koosviibimine, heatujuline õhtu — ning vanavara küllusesarv avab end sundimatult ja iseenesest, ilma et tarvitseks pidada pikki manitsuskõnesid ja masseerida. Seda võimalust ei tohiks jätta kasutamata ükski maanoor, kes nõodikirjas kuidagi viisi kodunenud.

Kuid mitte üksinda vanavara, ka noorte endi muusikalised avaldised vajavad kirjapanekut, võimaldades seega uurijaile ülevaate saamist momendi muusikalisest orientatsioonist, rahvaliku muusika tasapinnast, laiade hulkade maksvast maitsest.

Siingi ootab nootivaldajaid maanoori avar tööväli, kus juures ei tarvitseks hüljata ka n.n. lorilaule. Väga sageli just neis lorilaules erakordse lopsakusega lööb lõkkele rahvaloominguline vitaalsus.

Rahvaluule ja rahvamuusika ideoloogide tahelepanu endastmõistetavalt kandub mineviku valdkonda, kuid selle kõrval ei tohi unustada siiski ka olevikku. Rahva loomingu jätkub ju ka tänapäeval, pole põhjust oletamiseks, et kollektiivne loomingu oli võimalik ainult vanal hallil ajal. Ei, see loomingu ürgtung on maksev ka 1936. aasta kohta, ainult meie ise ei märka seda. Selle vastu XXI sajandi urijad tunneksid vägagi suurt huvi meie ajastule, kuid siis on vahest juba paljugi kaduma läinud. Peetagu meeles: olevik kui niisugune on väga relatiivne mõiste, sest iga läbielatatav hetk otsekohe muutub läbielatuks, minevikuks. Olevik on kiirrong, mis tormab ajamõiste ääretuis avarusis, neelates tuleviku verstaposte ja jättes selja taha... ajalugu.

Lõpuks veel mõned sõnad enam-vähem häirivate väärnähte kohta, mis tulevad ette maa muusikalises elus, mida kannavad päimiselt, vähemalt õige suurel määral, noored. Süstematiseeritud kujul avaldub see noorte aktiivsusega seltskondliku tegevuse ja harrastusringide kaudu. Süstematiseerimatult aga simmanil, kiigel ja muil lõbusail olenguil. Selles viimases domineerib pea alati ühehäälne laul. Praegu, kus sunduslik algharidus peaks jätma selgekujulisi viipeid mitmehäälisemaga kodunemiseks, tohiks nõuda küll vähemalt kahehäälset kiigelaulut.

Tantsumuusikana, ka laulu saatena, väga mitmel pool ikkagi veel kasutatakse harmoonikat. See — vist vene päritoluga — löötspill siiski tuleks heita nurka kas või juba sellepärast, et ta omalt häälevõimelt on toorevõitu. Eriliseks paheks peame aga lugema selle mänguriista puudulikku harmoonilisi võimeid, temal nimelt puudub minoor üldsegi. Sellist kurioosumit aga, kus rahvas laulab minooris ja harmoonik ilustab seda mažooris, ei saa teisiti nimetada, kui muusikalise kuulmise sihikindlaks rikkumiseks. Toodagu välja kandle, viiulid ja muud rahvuslikud pillid ja te veendute, kuivõrd õieti labane tundub nende kõrval harmoonik. Noori ootab siin avar revolutsiooniline ja ümberhinnanguline tööväli.

V. Leemets.

Johann Wolfgang Goethe

Legend

Kord kõrves kohtas üks püha mees
Üht fauni jahmudes enda ees,
Kel oli kitsejalg ja kes
Tall' lähenes nõnda lausudes:
„Isand palu minu ja mu kaaslase eest,
Et taeva meid lastaks siit ilma seest,
Ka sinna õndsate rõõmu manu,
Me selle järgi tunneme janu.“
See püha mees ent lausus aga:
„On täbar siiski su palve vaga,
Ei inglite ette pääse su palg,
Sest, vennas, Sul on kitsejalg.“
Seepääle vastas metsik mees:
„Miks on mu kitsejalg Sul ees?
Eks näind nii mõnd ma astumas kikas
Sinna sisse eeslikõrvus pikis.“

Värske muna, hää muna

Mu armsad härrad, vaimustust
Mul tõesti austriga võrrelda lust,
Mis, kui te seda ei nooli,
Tõepoolest on halb toidupoolis.
Ei, ega vaimustust aastateks sünni
Kui heeringakaupa soolata tünni.

Sõduri lohutus

Oi! Siin käsi hästi käib:
Tüdruk must ja valge leib!
Homme teine linn all jalge!
Leib on must ja tüdruk valge.

M. SAKS

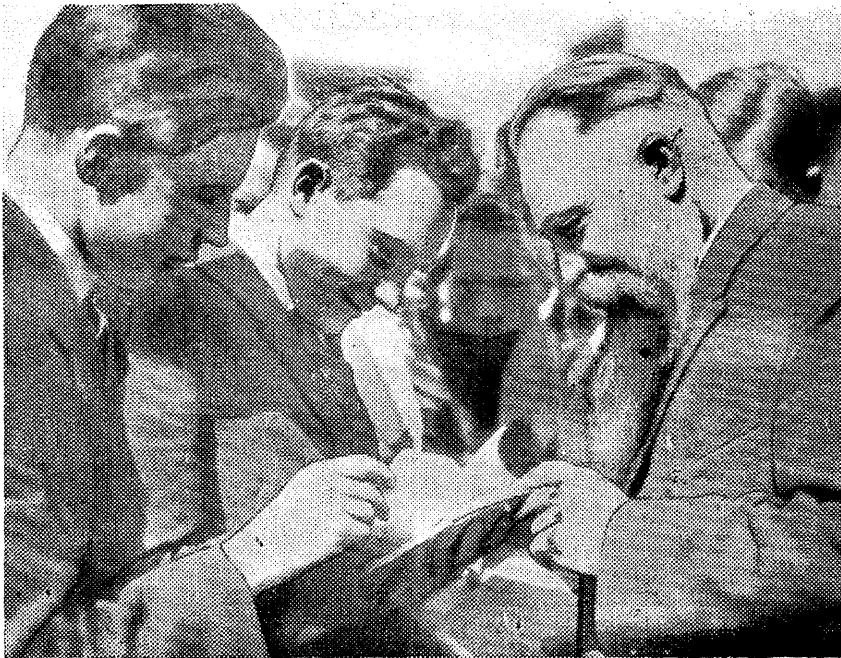
LEINASEISAK

Vanadus

Vanadus on üks viisakas mees,
Koputab, koputab ukse ees,
Keegi ei hõika: sisse! aga
Kui kaua sa ootad ukse taga!
Sääl avab ta lingi ja ongi sees,
Nüüd öeldakse: milline mühak mees!

Seltskond

Kord ühest seltskonnast koju läks
Üks vaikne teadlane. Kuidas läks?
Talt küsiti, kas rahuldab teid?
„Oleks raamatud need“ ta vastas, „ei loeks
ma neid.“

E. SÄRGAVA

„TUBLI POISS“

Jõulud! Juba see sõna ise-enesest on midagi suurt, midagi salapärast, midagi suurepäralist ütlev! Ja seda mitte üksnes nüüd, vaid niisama ka vanasti, kui polnud ei jõulupuid ega jõulukinke ei lastele ega vanadele, kuid jõulusid pühitseti aasta kuuekümnelt eest niisama suurepäraselt nagu nüüdki, kuid oma-moodi, oma-viisi.

Juba paar nädalat enne jõulu lausus isa: „Tarvis ikka värskaid heinu tuua „metsast“ koju: tulevad nagu jõulud või pühad, ja talle-sid pole ka veel, ehk on värskete heinte seest neid saada, aga lund pole, ja jõed on ka alles lahti; ei saa üle!...“

Ja meie, lapsed kuulasime ja ajasime kõrvad kikki! Meie teadsime väga hästi, mis tähendas „metsast“, s. o. heinamaalt, mis asetses versta viis kodust eemal, tuua heinu!... Ja heintes pidid olema veel talled ja vasikad ja teised loomajoad. Talled olid ikka ilusad, kenad, kähara villaga, niisugused pikukesed, armsad; kuna vasikatest ei pidanud meie suuremat lugu: väänkaelad, pahad loomad; isegi sügiseks ei saa nii targaks, et oskaksid käia vanadele loomadele järele!

Kuid kõik see polnud heinte suhtes ikkagi peatähtsusega; peatähtsus oli heintes ise!

Oi, see oli tore, kui ilmus isa ise pärast jõulust õhtusööki suure sületäie heintega tuppa... Meie, lapsed, kallale, ja enne kui isa sai nad asetada nurka, olime meie heinte kallal ja ühes langesime maha: suud-silmad heina pebresid täis poperdasime lõhnavas maarjakaseteheina hunnikus ja laulsime, nii kui jõudsime; „Jõuaks, jõuaks jõulud tulla, nika-näka näärud tulla, et saaks lapsed saia süüa, oma käega ossi võtta!“

Ja oli ka saia süüa ja oma käega ossi võtta, sest söök-jook seisis jõuluõõsi laual, igauks võis võtta täiesti oma käega ja vitutada nii palju, kui ise tahtis! Tükkisime isegi õllekapa kallale, millest vanemad inimesed armastasid rüübata nii hea meelega; aga ema käratas peale: „Poisid, õllekapp jätke rahule, see pole teie asi!“

Lipsasime jälle heintele mürama... Siis valmistas sulane Jüri õletuustist kingsepa (kolmeharulise hakkjala), ja nüüd algasid kingsepal viletsad päevad: Jüri pöördus seljaga kingsepa poole, kummardus otseti, pani pika teiba jalgade vahelt läbi, käskis üht meist võtta teiba ots pihku ja juhtida teivas kingsepast mööda, kui tema torkab.

Astus siis isa ise välja, pöördus seljaga

Jüri poole, kummardus, võttis teiba otsa pihku ja hüüdis naerdes: „Noh, Jüri, näita oma osavust!”

Jüri torkas... aga isa juhtis teiba otsa ikka „kingsepast” mööda: kord vasakule, kord paremale poole; kord üles, kord alla... Kingsepp seisis oma kolme õlestjala peal rahulikult, meie kilkasime heast meelest, et Jüri torkas asjata... ja väsis... „Ei saa!” puhus ta, näost punane ja higine, ja ajas enese sirgeks, kastis keelt laua peal seisvast kapast, puhastas vurrusid ja sõnas isale väljakutsuvalt: „Eks nüüd ole järg sinu käes torgata!”

Jüri juhtis esialgu hästi: teivas libises siia, sinna, üles, alla; aga juba riivas kingseppa... ja korraga... kingsepp lendas vastu seinale!

Hõiskamine, heakskiitmine, naer...

Ka meie katsusime vennaga, kuid kumbki ei osanud kaitsta kingseppa: see vaesekene lendas kohe uperpalli... Olime mõlemad väsinud ja puhkasime heinte peal...

Korraga küsis vend: „Aga miks Mihkel ei tule veel?” Jah, Mihkel? Mihkel puudus!

Mihkel oli vana soldat ja elas meie rehes üsna üksinda, sellepärast käis ta õhtuti sageli meie pool ja puhus, kui oli hea tuju, oma soldati-lugusid, mida meie kõik suure isu ja heameelega kuulasime.

„Jüri, mine vaata, mis ta teeb ja kutsu siia!” käskis isa. „Sureb teine viimaks igavuse kätte ära!”

Jüri läks... Meie ootasime igatsusega... Varsti olid mehed tagasi... Mihklile anti juua, puhuti juttu, ja peagi pöördus jutulõng soldatija ja -teenistuse peale. „Ja-jah!” kinnitas Jüri, kes niisama hea meelega näis tahtvat, et Mihkel mõnd imet kõneleks, s. o. luiskaks, „ega see nalja-asi pole pool elu-aega teenida kroonut!”

Mihkel vaatas nagu usaldust otsivalt kuulajakonnale ja, kui ta märkas, et kõik nagu ootasid midagi haruldast, sõnas: „Mis ta nüüd nalja-asi või midagi, aga eks sai vahel hullu ikka näha küll!” Ja lisas: „Ega's sõda ise na' hull põlegi, kui inimesed oleksid olevat mõistlikud... Noh, laseb teise maha, noh, lõõb surnuks, mõni asi: üks surm ikka, ükskord inimene peab ikka surema; aga vaat' kui tehakse sarnaseid tükka, nagu viimati Ingelant tegi Rimmi sõja ajal Talna all, noh, sis on see rumal temp!”

Meil oli kõigil hea meel, et nüüd läheb lahti ja isa küsis imestudes ja tõsiselt: „Mis ta siis tegi?”

„Teha saand ta õte mette kedagi!” naeris Mihkel, meie nurga keeles „Mehkel”, ja rüüpas kapast. „Me olime ju ees: tahtis teene koerakoonupait (koerakoonlasi) Talna all maale saata!”

Mihkel vaatas toredalt oma paksude kulmude alt kuulajate peale ja hindas oma sõnu... „Koerakoonupast?!” kilkasime meie...

„Oi, kole loom!” seletas Mihkel, „hullem kui sõda! Teate: suur teene nagu eenasaad; eest koer, takka jumal-teab-mis, härg või inime, ees pikk nina nagu koeral, sealt see nimegi „koonupas”, koon ju tartukeeles lõuad või suu, ah — tartlane nisukene või kis ta on arvanud välla; aga kui saab lahti, siis sööb ühe õõga üheksa kihelkonda tühjaks!...”

Külmaajudinad käisid meil üle selja...

„Või niisuguse hirmsa eluka tahtis Ingelant maale saata?” päris Jüri.

„Siukse jah!” vastas Mihkel. „Just siukse looma! Tead, kui naesed lähevad vihaseks, sis pole muud kui puru taga: üks ta Ingelanti vana kuninga tegu ju oli: tahtis meie kuninga vanale Katariinale kätte maksa, näidata, mis temal on, ja mis tema võib!”

„Kas sa Katariina ajal ka teenisid?” küsis isa nagu kaheldes...

„Muidugi teenisin!” laskis Mihkel edasi...

„Ma teenisin nad kõik läbi: Peetre, Kadriina... kõik, puha, kõik teenisin läbi! Peetriga olime suured sõbrad; armastas tema napsu, mina ka!...”

„Aga koonupas?” küsis Jüri.

„Ah-jah!” naeris Mihkel, „eks tahtis laska teene Talna all maale... Tead, sis oleks ta ühe õõ sees otsaga meil olnud!” ja Mihkel luges kihelkondi: „Talna, Ageri, Rapla... ja Väandra!...” tegi suured silmad ja hüüdis: „Oi, sa kurivaim! Kaugemal oleks olnud: Lätis otsaga!” „Ja teeb kõik lagedaks?” päris tüdruk Ann poolhirmul.

Mina vennaga kuulasin hinge kinni pidades.

„Puhas töö, paneb kõik nahka: inimesed ja loomad ja puha kõik!” kinnitas Mihkel.

„Peab olema aga vats, kuhu see kõik mahub!” naeris isa.

„No on vats ees teesel nagu eenakuhi!” seletas Mihkel ja näitas käega ja tegi suured silmad, nagu sööks tema ise kõike seda, mis koerakoonlane.

„Kas sihukest põrgulist ei saa maha laska?” küsis Jüri.

„Keda sa saad!” seletas Mihkel, „ei saa: püssi kuul ei lähe nahast läbi; suurtükk võtaks, aga selle naruga ei saa sihti; pole kirpu peal!”

Muinsuskaitsest ja noorte töövõimalustest sel alal.

(Vestlus inspektor E. Laiuga.)

*Kuna suur osa „E. Nooruse“ lu-
gejaskonnast, kes tegeleb maal ja linnas
otsese noorsootööga, tunneb huvi meie
omakultuuri igasuguste väljenduste vas-
tu, siis toome alljärgnevana vestluse
muinsuskaitse inspektori Eerik Laiu-
ga. E. Laid esines ÜENÜ noorsoojuhti-
dele Tallinna kursusel lähikese ülevaa-
tega muinsuskaitse seadusest ja muin-
suskaitse korraldusest. Järgnevas vest-
luses esitame seesuguse ülevaate laiend.
ja süvendatud kujul. Toimetus.*

„Vanade rahade leiud on muutunud rõõ-
mustaval viisil küllalt sagedasteks“ ütleb ins-
pektor Laid selle pikema selgituse sissejuha-
tuseks, mida ma temalt muinsuskaitse kohta
olen palunud ja mida andma ta lahkesti
nõustus.

„Kas pole siin asi vahest nii, et va-
rem ei teatatud leidudest, vaid jäeti need
lihtsalt omale või viidi kullasepa juure?“

„See võiks ühks põhjuseks olla. Eriti
hõberahade leidude puhul — oli varem
enamiku leidjate esimene käik ikka kullasepa
juure. Seda tehakse muidugi ka praegu, kuigi
iga leidja sellega iseenast majanduslikult
kähjustab, rääkimata seaduse rikkumi-

sest ja kahjust, mida niisugusel pu-
hul kannatab teadus. Osalt on leidude roh-
kuse põhjuseks muinsuskaitse küsimuste ül-
dine aktuaalsus viimasel ajal. Muinsuskaitse
seaduse põhjal kuuluvad nüüd kõik leiud
riigile. Seadus käib nende leidude kohta, mis
on tehtud pärast 19. juunit 1925 a.“

„Kas see ei tundu leidude omanikule nagu
mingi võõrandamisena, eriti krundioma-
nikule, kui asi viiakse ära tema maa päält,
isegi eraomanduse mittetunnustamisena?“

„Eksliku arusaamise tõttu tundub praegu
tõepoolest mõnele nii, tegelikult pole see aga
õige! Riik ei „võõranda“ neid leide mitte
lihtsalt, vaid maksab leidjale tasu leiu täielikus
ant i k v ä ä r t u s e s, mis sagedasti leiu me-
tall-väärtuse või reaalväärtuse sada kuni paar-
sada protsenti ületab!

— Kullasepp ei maksa siis mitte nii hääd hin-
da kui riik?

Ta ei saagi seda maksta. Metallil kaaluväär-
tust arvestades peab kullasepp arvestama kõi-
gepealt seda, et osa leiu kaalust läheb temale
metallina kaotsi, kuna maa sees seistes iga
metall mulla ja niiskuse mõjul vähemasti oma
pealmises kihis raiskub. Teiseks tuleb kulla-

„Noh, kas said maale?“ küsis isa.

„Kust?! Ei saand: meie olime ees, ei
lasknud Ingerlandi laevu ligi! Küll katsus
teene rannale läheneda, aga meie andsime
Lasnamäelt säärast särku, et Ingerland tee aga
sääred!“ ja Mihkel rüüpas hea söömu kapast.

„Kas oli koletis küll?“ päris isa...

„Ei olnud suur tühe kedagi: nagu hea va-
sikas; aga kus lõuad ja koon!“ imestus Mih-
kel, pani käevarrad peodega kokku, aga sõr-
med laiali ja lõi peopesi kokku, sõrmi ristat-
es, „... Ja silmad! Nagu võikarbid peas;
keel punane nagu mesi! Eeh!“

Väike vend kargas heinte pealt üles ja
jooksis ema juurde. „Ära karda, Villi,
Mihkel luiskab, pole säärast looma! Mih-
kel ei tea isegi, mis ta räägib: enne
oli suur nagu heinasaad, siis kõht nagu
heinakuhi, ja viimati... polegi suur ise, —
ütles: „nagu vasikas!“ — Kuidas see läheb
kokku!“ „Tõsi, tõsi! perenaine!“ julgustas
tüdruk Anu, kellel enesel näis olevat hea
meel, et perenaine leidis Mihkli jutus vastu-
oksusi ja õiendas: „Ja kellega see Ingerland
siis sihukest toidab, kui ta niipalju sööb?“

Mihkel vaatas kurjalt ringi ja lõi käega:

„Temale pidavat antama lõugade vahele neegri
kolmepäevane ristimata laps, siis seisvat 9
nädalat söömata!“

„Mine ikka, mine sõge!“ hurjutas Anu,
„kust need lapsed on võtta ja kes annab
oma lapse koerakoonupale! Mine, mis sa
sonid!“

„Ah, sa arvad, et ingelandil või venel seda
rahvast vähä on?“ rääkis Mihkel targuta-
des... „Oi, oi, neil on rahvast palju, palju,
ja nemad võivad pidada enestel kas või sada
koerakoonupast!...“

Villi hakkas nutma, vaatas hirmunud näoga
ringi, nagu ootaks koerakoonlasi... Mihkel
et oli oma jutuga läinud liiale, pöördus Villi
poole ja julgustas: „Pole viga midagi, Villi,
meie lassime tema Lasnamäel maha: hak-
kas teene vastu; ei talnud minna Piterpurki,
hüppas kui hull; pidi jooksma meeste käest
ära! Ma olin oma meestega seal; joosin ligi,
ja nii kui teene ajas lõuad lahti, torkasin
püssi otsa suhu — ja kakõmm!... oligi val-
mis!... Ja vaata, Villi, selle teo eest sain
selle auraha!... Ja Mihkel näitas Villile
raha ja luges: „Sa ussirdi“, s. o... tubli
poiss!“

sepal arvestada ka oma tööd ning kulusid sulatamise ja puhtamise juures.

— Isegi leidja materjalsete huvide seisukohalt on siis kõige kasulikum täita seaduse nõuet ja leid riigile üle anda?

Riik maksab leiu eest — nagu öeldud — eseme antiikväärtuse, mille määrab muinsuskaitse nõukogu. Siin on aga mitmeid tingimusi, mis selle antiikväärtuse määramisel arvesse tulevad. Kõige kõrgem teaduslik väärtus — ja sellejärgi ka siis muidugi antiikväärtus on leiul, millele leidja on ainult sattunud ja siis kohe sellest vastavaid asutusi informeerinud. Asjatundjad teostavad lõpliku väljakavamise, saavad määrata ja kaardile märkida kõik leiu asukohta, asendit, üksikosade vastastikust suhet jne. puutuvad asjaolud. See annab leiule alles tema tõelise teadusliku väärtuse. Mida täpsemad ja üksikasjalikumad on andmed leiu kohta, seda kõrgem on ta väärtus.

— Niisugune muinasleiu kohtlemine nõuab aga suurt teadlikkust, võiks öelda isegi asjatundlikkust. Kas tegelikkuses pole siiski nii, et kui juba muinaseseme üks osa nähtavale ilmub, siis uudishimu kiire rahuldamine nõuab, leiu paljastamist täies ulatuses?

See naiivne uudishimu tuleb võita, kuna ta teeb leiule suurt kahju ja ainelist kahju ka leidjale — sest kui see ise hakkab kaevama — väheneb leiutasu. Muinasleiu oma algatuslik eraldamine maapinnast on terviku lõhkumine osadeks nii, et jääb ainult üks konkreetne osa, leid ise, kuna kõik need paljud nägematud teaduslikud niidikesed, milledega leid oma asukohaga seotud, purunevad ja hävinevad, ning ei või enam kunagi restaureerimisele tulla. Muinasleidude puhul on kõige tähtsam austada leiukohta puutumatus!

— Kust maalt ja mida loetakse aga muinasleiuks ja millised esemed pole seda mitte?

Sellele annab vastuse muinsuskaitse seadus: kõik maast, veest ja mujalt leitud esemed, millel on rahvuslik, teaduslik või kunstiajalooline väärtus, olgu need esemed siis ajaloolised või esiajaloolised, kui nende omanik on tundmata loetakse muinasvaradeks. See oleks vallasmuististe kohta. Kinnismuistiseid on kerge eraldada ja äratunda.

— Nii kuuluks siis leid okupatsiooniaegsete „ober-östi“ raudrahadega muinsuskaitse alla, kui see leitakse näiteks kraavikaevamisel või teesillutamisel?

Kui leidmine on teostunud pärast 1925. a., siis kindlasti. Muidugi on olemas väärtuslikke

esemeid ja muinsusi, millede omanik on tuntud ja mis praegugi on erakätes. Nende muististe kasutamine on omanikul vaba. Küll aga saavutatakse teadusliku uurimise huvides sagedasti omanikuga vaba kokkulepe nende muististe üleandmiseks mõnda avalikku muuseumi. Kui niisugused lepped millegipärast jäävad sobitamata, siis võib riik ainult niipalju, et keelab vastavate muististe väljaviimist riigi piiridest.

— Vististe veel sagedamini kui rahapotte leitakse igasuguseid ügrloomade kivistusi, haruldasi looduslikke esemeid jne. Need muidugi ei kuulu enam muinsuste mõiste alla ega vaja ka vist kõnesoleva seaduse kaitset?

„Ei. Need käivad looduskaitse seaduse alla. Muidugi ei ole see üldsusele nii selge, pakutakse neid kivistusi meilegi. Meid huvitab aga esijoones ja ainult see, mis on seotud nii või teisiti esiajaloolise või ajaloolise inimese eluga ning tegevusega. Puu, millele kunagi ohvreid toodi — see kuulub muinsuskaitse alla — mõni muu haruldane ja erakordne taime, mis aga olevate andmete põhjal pole inimese teenistuses seisnud — ei kuulu. On olnud juhtumisi, et isegi tavalist kivi-hunnikut on püütud võtta muinsuskaitse alla — põhjendades asjaoluga, et see hunnik on ärkamisajal põllult kokku kantud ja näitab, kuidas siis tööd tehti! Tegelikult oli põhjuseks see, et hunnik asetses ehitatava tee ääres ja maavalitsus oleks selle teevalmistamise materjaliks võõrandanud. Nii kaugele ei saa muidugi minna muinsuse mõiste piiritlemisel.”

„Mind huvitab üks puhtpraktilist laadi asjaolu. ÜENU osakondadest on mitmetel omad kodu uurimise harud. Kui nüüd vastavas piirkonnas juhtub mõni muinsuste leid, siis on loomulik, et kohal tuntakse huvi leitud esemete säilitamiseks oma kodumuuseumis. Kas on mõeldav mõningate leidude säilitamine nendes ja milliste?”

Inspektor Laiult saan vastuseks, et kõikide leidude koondamine ühte kohta — ja nimelt Tartu Ülikooli Arheoloogia Kabinetti — ei sünni mitte niivõrd seaduse nõude täitmiseks, kui just tingitult sisulistest põhjustest ja teaduslikust tarvidusest. „Leidude säilitamine laialipillatult üle maa on teaduslikule uurimisele otse kahjulik. Muinasteadus pole mitte üks rahvuslik vaid ka rahvusvaheline teadus. Sellepärast on uurimise seisukohalt tähtis leide koondada ühte keskkohata, kus need oleks uurimisele kättesaadavad. Praegu on väärtuslikku materjali mitmes eri muu-

seumis ja erikogus. Arheoloogia Kabineti kogud täienevad aga sedavõrd kiiresti, et need on erialalise uurimuse seisukohalt igal juhul mõõduandvad."

— Ometi on vististi ka niisuguseid leide, millel pole enam uudislikku teaduslikku väärtust — ma mõtlen leide, mis korduvad või on väga väheütlevad — nagu ütleme okupatsiooniaegsed rahad jne. Kas ei oleks küllaldane, kui niisugune leid Arheoloogia Kabineti poolt ainult registreeritakse ja siis säilitamiseks deponeeritakse mõnda kodumuuseumi?"

Peale Arheoloogilise Kabineti ning teiste keskmuseumide koguvad esemeid muidugi ka provintsi muuseumid, ega pole neil kõike tarvis loovutada keskkoha. Kuid maksva määrase kohaselt peavad muud muuseumid kõigist nende kätte sattuvast muinasleidest teatama Arheoloogia Kabinatile, kus peetakse üleriiklikku muinastagavarade registrit. Kabinett otsustab siis ka igakordselt, kas leid võib jääda kohale, või tuleb see uurimise huvides ära saata. Nõudmise korral võidakse aga Kabineti poolt valmistada esemeist täpsed koopiad — vähik neid ehtsast ei eralda — mis saadetakse leiukoha kodumuuseumile. Esemete kordumise puhul on vajalik neid registreerida. Igal juhul, olgu ese ka leidjale kui kallisk — temast tuleb teatada. Muinasleidud teenivad mitte lokaalseid vaid üldriiklikke ülesandeid ja tervikrahvuse huvisid. Sel põhjusel ei tohi neid iialgi jätta ainult oma teada. Kodumuuseumid kogugu enekõike etnograafilisi esemeid, seegi avab väga tänuliku ja laialdase tööala. Kodumuuseumite tekkimist tuleb kahtlemata pooldada, kuid ainult siis, kui need organiseeritakse teaduslikult!"

Et veel kõnelda samade koduharude või kodu uurimise õpiringide ülesannetest, siis pöördu inspektori poole küsimusega, kas ÜENU noortele pole muinsuskaitse alal mingeid erilisi ülesandeid? Või vähemasti ülesandeid, mis sobiksid samahästi neile kui teistele noortele.

Muinsuskaitse inspektori vastus sisaldas tagasihoidliku komplimenti ÜENU noortele, sest juba senigi on asjatundliku muinasleidude kohtlemise poolest ÜENU-lased eriti silma pütunud. Ja ka erilisi ülesandeid noortele on rohkesti.

„Enne muud rõhutan ma selgitustöö tähtsust ning väärtust. Selleski kõneluses esitatud mõtted pole üldiselt nii tuttavad ja selged, et meie küllaldase väärikusega oskak-

sime kohelda oma ajaloo mittekirjalisi tunnistusi, tegemata neid teaduslikult väärtusteks. Ja selgitustöö, teadlikkuse levitamine ning teadlikuks tegemine on noorte ja noorsooorganisatsioonide esimene ülesanne! Käesoleval talvel tuleb ülemaaliselt organiseerimisele muinsuskaitse usaldusmeeste võrk. Nende usaldusmeeste ülesandeks oleks pöörduda seaduserikkumiste teatavaks tegemise ka otsene järelevalve seaduse nõuete täitmise üle, esemete (leidude) edasitoimetamise eest hoolitsemine jne. Nende usaldusmeeste hulk ei ole arvuliselt piiratud — oleks häa, kui neid oleks isegi üks igas külas. Ootan, et ÜENU osakonnad esitavad minule vastava usaldusmeeste kandidaadid oma piirkonna külaled.

Siin nimetatud usaldusmeeste ülesanded ei tarvitse aga milgil viisil jääda ainult usaldusmeeste ülesanneteks. Need võib omaks võtta iga noor — ja mitte ainult võib, vaid isegi peab seda. Iga asjast huvitatu hakaku te-

A, KESNER

MAASTIK

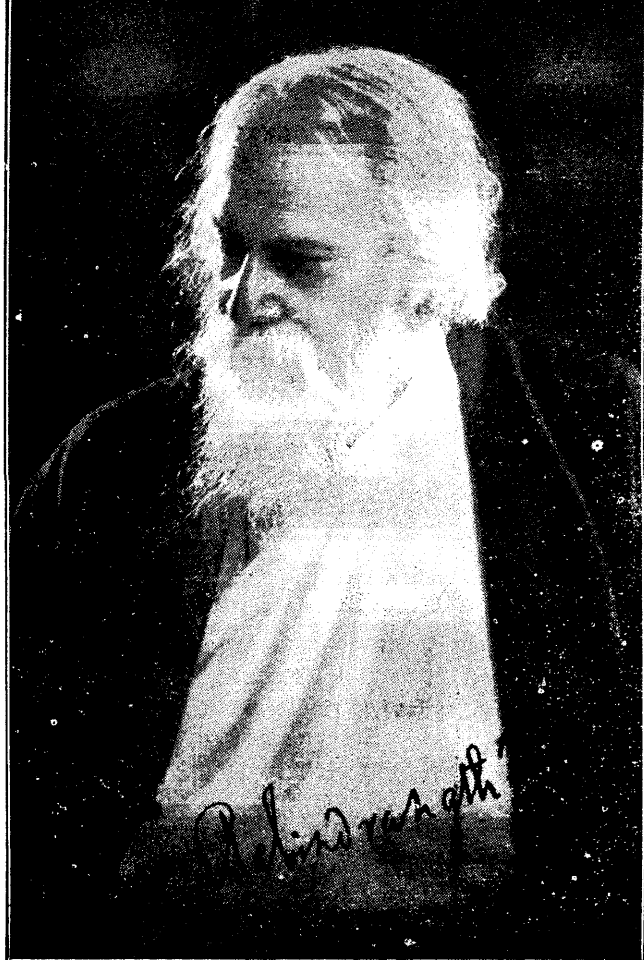
gelikuks muinsuskaitse kaastööliseks.”

Küsin veel lõpuks, kas leidude tegemiseks on mingeid erilisi võimalusi ka talvel, või langeb muinsuskaitseline töö selles osas peamiselt lumetuule aastaegadele?

„Tõepoolest — talvised leiud on väga vähesed. Peamiselt tulevad leiud ikkagi maaseest, ja kui talvel ka kaevatakse, siis mulla pankline iseloom ei soodusta kuidagi leidude märkamist ja avastamist.

Talveks oleks aga noorte-organisatsioonidele oma erilised ülesanded. Kõik meie kihelkonnad on üliõpilaste poolt küll arheoloogiliselt kirjeldatud, kirjeldused on aga enamikus lünklikud ning ei tunne kõiki objekte, kes väärtuslikke arheoloogilisi andmeid veel teaksid ja lisada võiksid. Niisuguse traditsiooni kogumine ongi talviseks ülesandeks. Selle traditsiooni andmeid võiks, eriti mis puutub kinnismuististesse, kalmetesse, ohvikividesse jne., kontrollida lume äraminekul — ja kui suulised andmed osutuvad tõeks, siis neist teatada kirjalikult kas Arh. Kabinetile või Haridusministeeriumile. Nõnda et selle ala uurimiseks on tööd küllaldaselt suvel kui ka talvel.”

H. Tarand.

LINDA LAARMAN

November 1935

*Põlevi huuli ja silmi ma ahastan
keset külma sügise ööd ja tuult.
Mõistuse killuga südant nii lahastan,
hingavat pärani vastu tuult.*

*Vihiseb, ragiseb traates ja katustel
öö ja maru nii metsik ja hull.
Olen kui enese südame matustel —
aga ta elab ja peksab kui hull.*

*Kuulen kui musta öö seest hõiskamist,
Tabab see mind nagu vihisev hoop:
„Enese eest pole kõrvale põikamist!
Lase ta tuleb, see karistav hoop!”*

*Nii vastupanuta valule andunud
olen ma ikka ja jääbki see nii.
Tänagi vaikselt alla ma vandunud —
peab see nii olema, olgu siis nii!*

*Inimen, näe, mustas sügisöös ahastab.
Olen see mina või keegi see muu?
Hingepiin külma küünega lahastab,
Appi ei tulla küll või keegi muul*

TAGORE

Luuletusi

Tõlkinud Hugo Masing

Otsatute maailmade rannal kohtuvad lapsed. Lõputu taevast on liikumata pea kohal ja rähutu vesi on tuisakas. Otsatute maailmade rannal kohtuvad lapsed hõigates ja tant-sides.

Nad chitavad maju liivast ja mängivad tühjade merikarpidega. Koltunud lehist nad põimivad venesid ja naeratades panevad need ujuma määratule sügavikule. Lapsed mängivad maailmade rannal.

Nad ei oska ujuda, nad ei oska heita võrke. Pärlipüüdjad sukelduvad pärlide järele, kaubitsejad purjetavad oma laevus, kuna lapsed korjavad kivikesi ja pilluvad nad jälle laiali. Nad ei otsi peidetud aardeid, nad ei oska heita võrke merre.

Meri lainetab naerdes ja kahvatult kumab ranniku naeratus. Surmatoovad lained laulavad mõttetuid laulukesi lastele, otse nagu ema kiigutades oma maimukese hälli. Meri mängib lastega ja kahvatult kumab ranniku naeratus.

* * *

Otsatute maailmade rannal kohtuvad lapsed. Torm hulgub rajatus taevas, laevad lähevad põhja teetul veel, surm on liikvel ja lapsed mängivad. Otsatute maailmade rannal on laste suur kohtumine.

* * *

Kui ma toon sulle värvilisi lelusid, mu laps, siis ma taipan, miks on selline värvuste mäng pilvil ja miks lilled on maalitud võõpadega, — kui ma kingin värvilisi lelusid sulle, mu laps.

* * *

Kui laulan, et sind panna tantsima, siis ma tõesti tean, miks on muusika lehis ja miks lained läkitavad oma häälte koori kuulatava maa südamesse, — kui ma laulan, et sind panna tantsima.

* * *

Kui ma toon maiustisi su aplaile kätele, siis ma tean, miks on mett õiekarikas ja miks puuviljad on salaja täidetud magusa mahlaga, — kui ma toon maiustisi su aplaile kätele.

* * *

Kui ma suudlen su nägu, et sind panna naeratama, mu lemmik, siis ma kindlasti taipan, mis rõõm see on, mis voolab taevast hommikuvalguses, ja mis mõnu see on, mis suveõhk annab mu kehale — kui ma suudlen sind, et sind panna naeratama.

* * *

Kui lamp kustus mu süngi kõrval, ärkasin ühes varajaste lindudega.

Istusin oma avatud aknale, värske vanik lahtisil juustel.

Noor rändur tuli teed mööda hommiku roosas udus.

Pärlikee oli tal kaelas ja päikesekiired langesid ta kroonile. Ta peatus mu ukse ees ja küsis mult ärevil hüüdega: „Kus on tema?”

Lausa häbi pärast ma ei saanud öelda: „Tema olen mina, noor rändur, tema olen mina.”

Oli videvik ja lamp polnud läidetud.

Ma palmisin loiuult oma juukseid.

Noor rändur tuli oma vankril loojuva päikese lõõmas.

Ta hobuste suud vahutasid ja tolmu oli ta kuuel.

Ta astus maha mu uksele ja küsis väsinud häält: „Kus on tema?”

Lausa häbi pärast ma ei saanud öelda: „Tema olen mina, väsinud rändur, tema olen mina.”

KRISTJAN RAUD

PÕGENEMINE EGIPTUSSE

M. K O N O P N I C K A. Jutupauniku juhtumused
 F. de M I O M A N D R E. Mängusõduri elulugu
 J. T R U U P Ö L D. Rohelise päikese maa
 G. B A S S E W I T Z. Peetrikese reis kuule
 S. R E I N H E I M E R. Kuusiku lastetuba
 E. V A N A M Ö L D E R. Võlutud koovitaja
 H. R I K I A N D. Rahvavanema lapsed
 V. E R A M A A. Väikesed aednikud
 A. V I R G E S. Jäneseпоeg To-too
 M. B I G H A M. Rotipere elupäevad
 G. P Ö L D M A A. Vangistatud päike
 K. R I S T I K I V I. Lendav maailm
 V. A V E N A R I U S. Reis ümber toa
 V. S A R E T O K. Kiki suur suvi
 E. B E S E K O V. Olle suusaretk
 A. V I R G E S. Rajamaa talu
 A. K A U T S. Juss ja Maarja
 E. V A L M R E. Kindral Naki
 S. E I N E R. Raudkaarnad
 Münchhauseni seiklusi

I
S A R I
 KROONI
22

II
S A R I
15 KROONI

Looduse Lasteraamat

Lugu kolmest põrsast
 L. R O B E R T. Rekon
 E. Ö U N. Kolm oravat
 K. R I S T I K I V I. Semud
 A. V A L G M A. Rahapada
 R. H E N N I N G S. Heini
 E. D A N K O. Hiina saladus
 J. T R U U P Ö L D. Öömoori okaslinn
 J. K. A I N E L O. Vello tee õnnele
 K. R I S T I K I V I. Sinine liblikas
 J. L. B R I S L E Y. Miia-Milla-Manda
 M. K O N O P N I C K A. Altmaakese seiklused
 L. T I G A N E. Lugu kahest laisast varesest
 E. V A L M R E. Mardi esimene suur teekond
 E. R A M L A. Lugu põialpoisist, kotkast ja sitikast

Posti jooks. R-Ü. **„LOODUS“** Postkast 66
 arve nr. 2055 Tel. nr. 4-35

HUGO LEPIK

SURIJA

On aprilliöö. Lamp põleb mu toas.

Lõunatuul hingab pehmelt. Kriiskav papagoi magab oma puuris.

Mu pihik on paabulinna kõri värvi ja mu mantel on roheline nagu noor rohi.

Istun põrandal akna juures, vahtides tühja täänavat.

Läbi pimedada öö ma aina ümisen: „Tema olen mina, meeltheitev rändur, tema olen mina.”

*

Armastan sind, mu armsaim. Anna mulle andeks mu armastus.

Nagu lind, kes eksib teelt, olen püütud.

Kui mu südant raputati, ta kaotas oma loori ja oli alasti. Kata ta kaastundega, mu armsaim, ja anna mulle andeks mu armastus.

Kui sa ei suuda armastada mind, mu armsaim, anna mulle andeks mu valu. Ära vaata mulle viltu kaugelt.

Hiilin tagasi oma nurka ja istun pimedas.

Mõlema käega tahan katta oma alasti häbi.

Pööra oma nägu mult, mu armsaim, ja anna mulle andeks mu valu.

Kui sa mind armastad, mu armsaim, anna mulle andeks mu rõõm.

Kui mu südame kannab ära õnne loe, ära naerata mu ohtliku endaunustuse üle.

Kui istun oma troonil ja valitsen sind oma armastuse hirmuvalitsusega, kui nagu jumalanna luban sulle oma heldust, ole kannatlik mu uhkusega, mu armsaim, ja anna mulle andeks mu rõõm.

*

Mis tuleb su lahkeilt kätelt, selle võtan. Ma ei mangu midagi rohkem.”

„Jajah, ma tunnen sind, vähenõudlik kerjus, küsid kõike, mis kellelgi on.”

„Kui on kogemata jäänud mõni lill mu jaoks, kannan teda oma südames.”

„Aga kui on okkaid!”

„Ma talun nad.”

„Jajah, ma tunnen sind, vähenõudlik kerjus, küsid kõike, mis kellelgi on.”

Kui vaid korraks sa tõstaksid oma armastavad silmad mu näole, see teeks magusaks mu elu teisele poole surmaga.”

„Aga kui on ainult julmi pilke?”

„Lasen neid torgata läbi oma südant.”

Raskejõustiku päevaküsimusi

Vestlus N. Kursmani ja dir. A. Veimrega

Raskejõustik oma kolmes peaharus: maadlus, tõstmine ja poks, on pärast Berliini olümpiaadi uuesti ja elavamalt, kui kunagi enne, vallutamas rahvahulkade sportlikke huviseid ja instinkte.

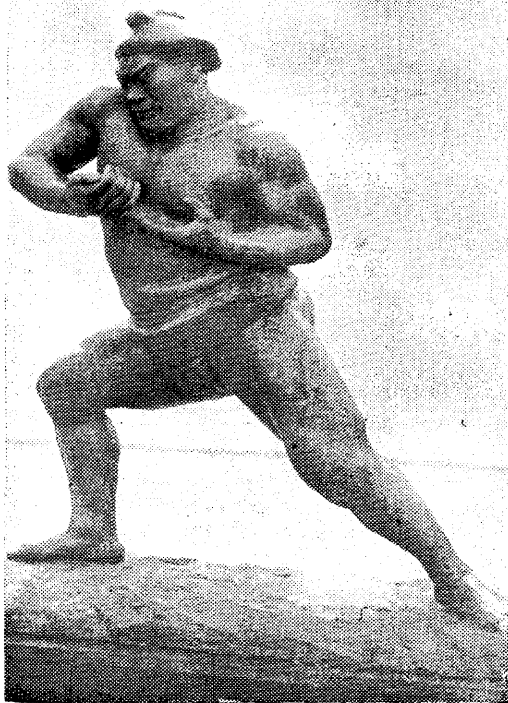
Elanud läbi oma esimese tõusu- ja hülgaja enne maailmasõda, jäi raskejõustik pikemat aega tagaplaanile kergejõustiku, jalgpalli ja teiste mõsolevate spordiharude kõrval, millesse ei suutnud tuua muutust, vaatamata meie raskejõustiklaste tublile esinemisele, eelmised olümpiaadid. Ei saa ju salata teatud huvi elukutseliste kõlavate nimedega maadlejate esinemiste vastu, kuid meie raskejõustik oma üldarengus oli jäetud rohkem enese hooleks ja 100—200 pealtvaatajat meie maadlus- ja tõstevõistlustel oli harilik nähe. Veel Berliini olümpiaadile ettevalmistudes oli publiku, kui ka ajakirjanduse huvidest lõvi-osa pühendatud kergejõustikule, ja raskejõustiklasi mainiti rohkem muu seas ning nende nimedki olid enamusele tuntud vaid mõne spordivõistluse pealiskaudsest lugemisest. Nüüd Palusalu, Neo, Väli, Stepulovi, Luhaääre j.t. kõiki lootusi ületav esinemine on raskejõustiku uuesti tõstnud esikohale, tõstnud selle masside imetlusobjektiks.

Kuna raskejõustiku uuestisünniga ühenduses on tekkinud üles terve rida küsimusi, mis võiksid pakkuda huvi ÜENÜ rohkearvulisele sportlaskonnale, pöördus „Eesti Nooruse“ toimetuse lähemate andmete saamiseks meie olümpiatreeneri Nikolai Kursmani ja arstlikes küsimusis dr. A. Veimre (Veissi) poole.

1) Kas on põhjendatud väited, et meile, eestlastele on raskejõustik, eriti maadlus, juba rasiliselt kõige sobivam ja tulemusi toovam spordiala, millele peaksime pöörama endisest suuremat tähelepanu?

Seda on tõestanud mitmekordselt meie võrdlemisi lühikene spordiajalugu ja meie parimate raskejõustiklaste rahvusvaheliselt esikohal seisvad saavutused. Meie esimene spordiharu oli raskejõustik — maadlus, kivide ja pommide vinnamine.

Maadlus eriti, on kujunenud meie rah-

vuslikuks spordiks, mis senini on püsinud ja millega meie oleme saavutanud paremaid tagajärgi, kui mõnelgi teisel alal. Kui loetella meie maadlusspordi ülemaailma tuntud esitajaid (Lurich, Aberg, Hackenschmidt, Jaago, Palusalu, Väli, Karklin, Neo, Pütsep), siis vaevalt leidub ala, kelle esitajad oleksid saavutanud niivõrd häid tulemusi omal alal ja teinud niivõrd palju Eesti tutvustamiseks.

Mis puutub raskejõustikku, ja eriti maadlusesse, kui eestlaste õigesse alasse, siis selleks on olemas terve rida füsioloogilisi, kliimaatilisi ja teisi eeltingimusi. Anatoomiliselt on eestlane keskmist, või isegi pisut üle keskmist kasvu. Enamasti tüseda, tugeva kehahitusega, hästi välja arenenud selja, kaela ja jalgadega, mis on hea maadleja eeltingimused. Iseloomult on eestlane tasakaalukas, pävis ja intelligentne, suurt osa etendab samuti eesti jonn, mis võib korda saata imesid, olles suunatud õiges sihis.

Edasi soodustavad toitlus ja ka ilmastik eestlase arenemist raskejõustiklaseks — eriti maadlejaks (heaks poksijaks ja tõstjaks arenemiseks puudub eestlasel siiski selleks vajalik temperament). Edasi võiksimme veel märkida vägagi tähtsa asjaolu: Eesti on põllumajanduslik maa, kus valdav osa rahvast elab maal, looduslikult ja töö suhtes tervislikes

oludes. Meie tööstus, eriti suurtööstus, on veel nii noor, et see pole, nagu mõnel vanaal tööstusmaal, suutnud veel rikkuda meie rahva tervislist tasapinda.

Ühesõnaga, eestlasel on kõik omadused, et saada maailma esimeseks maadlusrahvaks (mida ta juba on olnud). See aga nõuab teadlikku ja sihikindlat maadlusspordi harrastamist ja selle massiliseks rahvusspordiks arendamist. Millega pareerite eriti vaimsete inimeste etteheiteid, et maadlus ja poks on ebaesteetsed ja toored, mõjuvad pidurdavalt inimese vaimsele arengule?

Siin on kahtlematult tegemist liialduse ja üldistamisega. Hukkamõista maadlust sellepärast, et üksikud maadlejad (eriti elukutse- lised) opereerivad tsirkuslikult toorete võtete- ga, või on liiga kohmakad ja puised, on sama hea, kui hukka mõista kirjandust ja kunsti, et teatud osa sellest on rakendunud erootiliste ja eetilise madalate instinktide teenistusse. Võteterikas, jõuline, ditsiplineeritud maadlus on sama esteetiline nauding, kui iga asi, mis on viidud täiuseni. Vaimsete inimeste hädal- damine tundub siin võrdsena moraalitseja hä- dakisale alasti kuju nähes. Mis puutub poksi, ei saa tõesti eitada teatud toorust. Kuid ei saa ju eitada keegi tooruse puudumist ka meie vaimu ja ühiskondliku elu avaldusis. Pealegi on vähe alasid, mille esitajad oleksid nii hea- südamlised, seltsimehelikud, optimistlikult hää- lestatud, kui just raskejõustiklased. Mis puu- tub raskejõustiklaste vaimsesse arengusse, siis maadlus on just ala, mis täiuseni viiduna nõuab küllaltki vaimset intelligentsi, kiiret reageerimisvõimet, erakordselt suurt võiduta- het. Ei saa ju nõuda, meie parimait raske- jõustiklastelt tippsaavutusi ka vaimsel alal, samuti kui oleks absurdum nõuda tippsaavu- tusi kehalikel alal vaimutegelastelt.

On ju üldiselt teada, et Lurich ja Hacken- schmidt olid vaimselt arenenud inimesed, sa- muti Simpmann-Vambola on insenerina sama tuntud kui sportlasena, Harald Tammer meie suurema ajalehe peatoimetaja.

Kolmandas küsimuses: kas on põhjendatud väited, et raskejõus- tik on tervisele kahjulik, eriti sü- damele, nii, et noortele enne 20 elu- aastat tuleb seda lugeda ebasoo- vitavaks? Pöördusime dr. A. Veimre poole. poole.

Iga asi, ka kõige parem ja kiidetum, muu- tub kahjulikuks, kui seda väärilt kasutatakse ehk jälle temaga liialdatakse. Raskejõustikku

võib igaüks harrastada ja ka noored, kuid temaga peab oskama tegeleda. Et meie seda oskaksime, selleks peavad olema head instruk- torid. Erilist hoolt ja ettevaatust on tarvis noortel kuni 18 eluaastani, sest siis on orga- nism alles kasvuhooes. Paljud rikked, mis sel ajal tekivad ei ole hiljem ravitavad. Neil aas- tatel võime kasutada ainult üksikuid võtteid ja elemente, mis ei sisalda püsivat pinget. Sellest küljest kõige vähem kahjulikke ele- mente sisaldab poks, siis maadlus ja lõpuks tõstmine. Täie tõsidusega võib raskejõustiku treeningule asuda alates 20 eluaastast, sest siis on juba siseelundid vormitud ja tugevad. Enne siiski on tarvilik arsti otsus, kas meie siseelundid ja süda on ka selleks küllalt so- bivad. On kõik eeldused olemas, siis võime treeninguga alustada. Ja kes tahab raskejõus- tikus suurt saavutada, see peab korralikult kainelt elama. Ei aita ainult matil treenimine, vaid on tarvilik kasutada, eriti harjutusviise, mis arendavad vastupidavust. Võistlustel näe- me, et just vastupidavusest on kõige suurem puudus. Peale harjutusi on tingimata tarvilik pesemine. Ei ole pesemine mitte võimalik, siis on parem mitte harjutada, kuna kahju on palju suurem kasust. Treening olgu täpselt reguleeritud, sest ületreening annab valusasti tunda. Eriti tuleb treeningul hoiduda võtetest, mis nõuavad pikaldast hinge kinnipidamist, sest see rikub kõige rohkem südant, andes tõuget selle laienemiseks. Ses suhtes mõjub tõstmine kõige kahjulikumalt just eriti suru- mine. On kord südame juures vead tekkinud, siis on neid väga raske kõrvaldada. Kokku- võtetult oleks raskejõustiku harrastamise pea- tingimusteks: arstlik läbivaatus, õige harju- tamine, ületreeningust hoidumine, puhtus ja korralikud elukombed.

Mida peab teadma iga noor maad- leja ja kuidas harjutada, et saada tõhusa maid tulemusi? pöördume uues- ti N. Kursmani poole.

Siin on hädavajalik instruktori poole pöör- dumine. Omapead talitades võib asjale ainult kahju tuua. Täiesti vale tee on, kui hakatakse kõige pealt kasvatama tugevat turja ja veel tugevamaid käevarre lihaseid, milleks punni- takse üles pomme, kive ja teisi raskusi, tihti seni kuni tervis rikutud või jälle surutakse pidevalt üles kergemaid pomme seni kui liha- sed kätes surevad ja normaalse arengu asemel jäävad kuivaks ja kiduraks. Teine valetee maadlejaks saamisel on minna matile liig vara, s. o. hakata maadlema enne kui keha on selleks ettevalmistatud. Nii teha on hädaoht-

lik just seepärast, et arenemata keha, eriti veel kui võtteid ei osata õieti kasutada ega nende vastu end kaitsta, võib kergesti raskeidki vigastusi saada. Tuleb pidada silmas, et raskejõustik vajab kõige suuremal määral püsivust, järjekindlust, enesesundimist ja pidurdamist. Heaks maadlejaks ei saada enne neljaaaastast harjutamist, alles siis ollakse tarviliselt kodus võtete leidmisel, nende paareerimisel ja tasakaalu säilitamisel. Sedagi ainult siis, kui on püsivalt harjutatud ja võistlustest osa võetud.

Enne kui asuda matile on tarvilikud eelharjutused, mis arendavad jalgu, selga ja kaela. Maadleja peatingimuseks on sild, selleks tuleb proovida järele, kas igaüks seisab vabalt kaela ja jalgade peal. Sillaharjutust tuleb teha igal hommikul, alates 5 kuni 10 korraga, minnes järkjärgult kuni 30 korrani. Sillas seista tuleb otsaesise, mitte lagipea peal. Hea on veel paenduvuse harjutamine seina najal, samuti kahe käega rebimine ja tõukamine. Väga hea harjutus on keha üles ja alla tõstmine, toetudes kätele ja varvastele (alates 5 kuni 30 korrani). Viimane n. n. tugiseis arendab eriti sapsusid, et viimased oleksid lahtised, mitte puised. Veel on väga sobiv talvel suusatamine ja igal võimalikul ajal kiirkäigud 8—10 kilomeetrini, mis arendavad ühtlasi vastupidavust, mis on üheks maadluse peatingimuseks. Kui on läbi võetud tugiseis ja sillaharjutused, tuleb alata süllast üleloopimisega, veendudes, et kael on küllaldaselt tugev. Kõik harjutused tulevad muidugi teha enne sööki ja peavad lõppema kümlusega. On veel soovitatav, kui maadlejad suvel harrastavad kergejõustikku, samuti kui viimastele on kasulik talvel tegeleda raskejõustikuga. Minnes matile on peatingimuseks leida sobiv partner, kellega jõult kui ka oskustelt ollakse ühevõimelised. Treeningul tuleb käia kolm, vähemalt kaks korda nädalas, treeningu kestvus piirdugu 10—30 minutiga, et ei tuntaks küllaldust, vaid jääb teatud rahuldamatuse tunne. Alates hariliku rabelemisega, tuleb minna üle algvõtetele, toimides siingi tasa ja targu. On küllalt, kui õhtuga õpitakse üks võte ja seda korratakse igal järgmisel treeningul, kuni see läheb lihha ja verre, 5—10 minutist on küllalt ühe võtte peale. Vastupidamise saavutamiseks võib korraldada 15 minutilisi maadlusid (6 minutit püsti, 3 minutit vaheldamisi parteris, 3 minutit püsti). Partnerit tuleb kohelda aumehelikult ja peenetundeliselt, viimast mitte narrides kaotuse puhul, mõõndes, et maadlus pole teostatav ilma viimaseta.

Kuidas on meil lood maadlusega maal ja provintsis, mida teha, et maadlust ja raskejõustikku üldse viialaiemaisesse hulkadesse?

Lood, eriti maal, on kurvavõitu. Peamiseks takistuseks on vastavate ruumide ja pesemisabinõude puudumine, samuti teeb raskuseid maadlusmattide ja tõstekangide hankimine. Ruum, kus asub maadlusmatt, peaks olema vähemalt 4×4 põranda pinnast, võrreldes rahvusvaheliste mõõtudega 6×6 ja 8×8. Hea maadlusmatt maksab vähemalt 650—500 krooni, odavam Tartus valmistatud tõstekang 150 krooni ümber.

Võib küll valmistada ajutisi, odavamaid maadlusmatte õlgedest või kõrkjais, tarvitanes kattteks suhkrukotte, või kasutada paremat maadlusmatti ühiselt teiste naabriseltsidega.

Kui asja võetakse tõsiselt, tuleb hankida vastavad ruumid, pesemisabinõud ja maadlusmatt, kas või algelisemal kujul. Vajalikkude näpunäidete saamiseks võib pöörduda maakonna spordiinstruktori või Spordi Keskliidu maadlusõpetaja N. Kursmani poole. Soovitav oleks, kui maadlushimulised noored kasutaksid ära kaitseväes teenimise aega raskejõustiku kursustel käimiseks, siis võiksid nad edukalt oma kodukoha noori õpetada. Eriti tähtis on raskejõustiku viimine maale, sest just maa ja provints on annud suurima osa meie parimaid raskejõustiklasi.

Millised on Raskejõustiku Liidu kavatsused lähemas tulevikus ja kas on olemas eestikeelseid õpikuid, kust ammutada esialgseid teoreetilisi teadmisi?

Eestikeelseid õpikuid ei ole, viimaste aset võib täita enam-vähem rahuldavalt soomekeelset tõlgitud maadlusõpetus, mis ilmus „Eesti Spordilehes“ 1926—1928 aastani.

Raskejõustiku liidu lähemaist kavatsusist võiks mainida: Selgitusloenguid Riigi Ringhäälingus, informatsiooni reisisid provintsis, maakonna instruktorete ettevalmistusi ja sporditegelaste kursus igas maakonnalinnas, mis on kavatsetud jaanuaris.

Osaliselt pidurdab nende läbiviimist minu praegune tervisline seisukord, lausub lugupeetud spordiveteraan vestlust lõpetades, osutades jalale, mis on äsja väljavõetud gipsist, mõne kuu eest aset leidnud põlvevigastuse tõttu, kuid nüüd juba tublisti paranenud.

V. Vent

Kirikuvöörmünder Johanan

kaetud, kahvlid-noad hiilgavad teras-
haljalt, laual on valmistatud redis, riiv-
itud rõigas, viina pudel.

— Jäta juba luuletamine, pigem pe-
se käed ja hakka sööma!

— Ei Saara, enne ei lähe sööma, ku-
ni sa pole mulle öelnud, et minul on
õigus. Siin kodus pole mul tõesti mi-
dagi teha, kuid seal, palvemajas, on
mul palju toiminguid, sest kes seal
sellega tegeleb, kui just mitte mina?
Kas ehk kaupmees Joosep, kellel, ei
piisa aega toitugi alla neelata? Või ehk
vaheltkaupleja Jakobi, kes asub teel
mööda külasid laupäeva õhtust teise
laupäeva hilise õhtuni? Või ehk Ruu-
ben, liiakasuvõtja, kes jookseb möö-
da vaeseid inimesi, kokku korjates oma
kuue-krossilist protsenti? Või ehk mõ-
ni vaene tööline, kes palgehigis tee-
nib oma igapäevast leivapalukest?

— Jäta juba! Ma pole enam pa-
hane...

— Tean, et pole, kuid tahan sulle
selgeks teha, et ennast ma pole ka
unustanud. Vaata, Saara, vaata mu
halli habet! Ära kujutle, et olen noor.
Ma pean juba pikale teele etteval-
mistuma...

— Pikale teele? Mis pikka teed sa
mõtled? küsib Saara imestanult, kuid
kohe taipab, millisest teest mees kõ-
neleb — hüüab ta hirmunult: Jumal
hoidku! Jumal kaitsku! Ära kõnele
nõnda, ära kõnele!

— Ära kardada, Saara. Ka sina oled
vanem, kui kahekümne aastane. Ning
mida vastame, kui meilt küsitakse,
seal üleval, millist hääd oleme teinud
siin ilmas? Mida vastame? Kas ehk
nimetame, et sõime ja jõime? Mida
pajatab meile Jummal?

— Noh, sina näiteks kiitled, et olen
hääd teinud ja muretsenud orvude ja
vaeste mõrsjate eest.

— Ole vakka! — anub Saara meest,
kardab, et kui tema heategudest kõ-
neldakse, siis väheneb ta tegude väär-
tus ning taevane andeksand.

A. DURER

PORTREEJONISTUS

Väsinud ja kurnatud koguduse tööst
ja askeldusest kirikuvöörmünder Jo-
hanan naabus koju.

Köögist hoovas vastu söökide hõng,
lihast ja keedetud õuntest. Ta tõttas
kiirelt läbi köögi tagatuppa, kus ta
naine Saara tervitas teda just mitte
väga sõbraliku tõrelemisega.

— Tuuletallaja! — riidles naine,
vaevalt meest silmanud.

— Miks riidled? — küsis mees, is-
tudes väsinult järile puhkama.

— Või tema küsib veel, miks pa-
handan! Ikka tegeled koguduse hü-
veks, millal sa, tuuletallaja, mõtled ka
enesele? Oma hingeõnnistusele! —

— Enesele? — imestab vöörmünder.
— Mis on's mul vaja? Meie lapsed,
jumal tänatud, on juba iseseisvad in-
imesed, ning meil vanadel pole ka
millestki puudu... Ning mida võiksin
siin kodus enese isiku jaoks teha, —
vastab ta ümbervahtides. — Voodi on
minutagi korda seatud, nõud on ka
minu abita puhtad; seinu ep ole ma
puutundki, kuid kuskil ämbliku-võrke
pole näha. Laud on lumivalge linaga

— Ka mina tahan midagi head teha.
— Väga hea, väga hea rahustab teda naine. Tee kuidas ise mõistad, kuid nüüd hakka sööma...

— On sul meeles, Saara, sinu siidist, hõbelõngadega punutud pruutkleit?

— Noh, või veel, pole meeles?

— Ehk kingid ta kiriku pühapaiga eesriideks?

— Aga muidugi, ma kohe toon...

— Oota, oota Saara, võtsin ta sinu loatagi. Ta ripub juba kirikus püha toorade panipaiga ees.

— Varas! muheleb Saara.

Nüüd läheb Johanani käsi pesema. Söök isuga. Loeb palvet ning läheb magama.

Rabi Johanani, võõrmünder, suikus unne, ning tema hing lendas üles taevas ja kirjutas seal heategude raamatuse:

„Mina Johanani, Saara poeg, töötasin kogu päeva püha-tööd, ning tööd tehes mõtlesin nõnda: „Mina ja minu naine Saara, elame ilusas majas, kuna Jumala maja, see pühim paik — palvemaja vajab ümberehitamist ja parandamist. Tellisin töölisi, kes mu kiriku korda seadsid. Täna toodi sinna uued pingid, uus laud. Põrandad käskisin puhtaks pesta, seinad puhastada ning ka kõik kiriku esemed korda seada. Ka uue lühtri panin altari ette. Nende kulude katteks leidsin kiriku laekas 300 guldnat, mis puudu tuli, selle panin omast taskust juure, see oli 45 guldnat ja kaheksateist krossi. Naise Saara nimel, riputasin pühapaiga ette eesriide, mis valmistatud mu naise laulatuse-rüüst, ning ühtlasi kirjutan ta nimele ka neid häid tegusid, mida ta on orbude ja vaeste mõrsjate hääks teinud. Palvemajas on nüüd kõik korras. Kiriku teenrile andsin kõva käsu, et ta kedagi ei laseks palvemajja ööseks magama. Et jumala koda ei muutuks öömajaks kerjustele ja muudele hulkureile. Mäletagu mu käsku ja pangu ööseks palvemaja lukku.

Kuna rabi Johanani hing ikka veel jätkas kirjutamist, saabus lennates teine hing, ja kirjutas oma raamatusse järgmised laused:

— Mina Beril Juuditi poeg, olen ju-

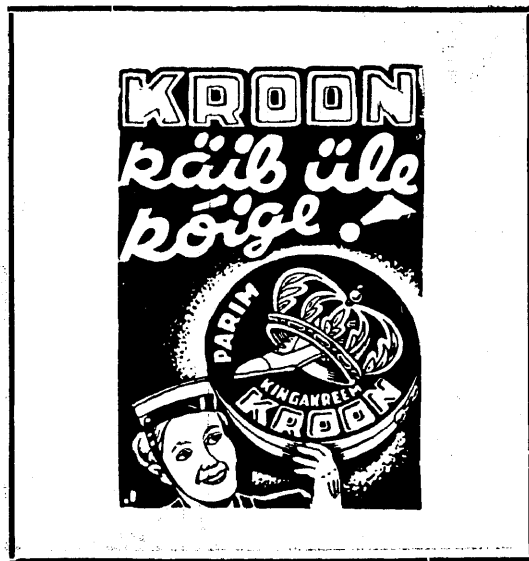
ba seitsmekümne aastane rauk. Nõnda kaua kuni jätkus jõudu, elatasin enese ära. Kuid kui jäin vanaks ja jõuetuks, ei jäänud muud üle, kui hakasin kerjama. Alguses oli hea, süüa ikka sain. Inimesed tundsid ja aitasid mind. Kuid pika peale tüütasin nad ära, ikka harvemini anti mulle leivapalukesi, ja kuigi anti mõni leivakooruke, siis oli see nõnda kõva, et mu hammasteta suu ei jõudnud seda pureda. Nägin ette, et pean oma sünnilinnas nälga surema. Pagesin kottu siia võõraste linna. Pakane oli kange, tahtsin palvemajja sisse astuda, et seal ööbida, nii nagu see ikkagi meil juutide juures on kombeks olnud, kuid kirikuvõõrmünder on ära keelanud teenrit kedagi sisse laskmast, et jumalakoda ei saaks öömajaks.

Nüüd magan tänaval, ning pakane imeb mult soojust verest ja üdi mu kontidest. Olen näljas. Mul on jubeldalt külm... Küsin siis, mu Jumal, isa taevas, kes vajab rohkem su pühakoda kas sina või mina?

Siis kostis hääl taevast:

— Tulgu mõlemad jumala palge ette!

Ja hommikul leiti kaks laipa. Võõrmünder Johanani surnult voodis, ning üks vana kerjus — ärakülmanult tänaval palvemaja lähel.

LÄTI KUNSTIST

KUNSTINÄITUSE PUHUL EESTIS

Meie kunstil on õnnelikul kombel juhtunud rida lähedasi kokkupuuteid läti kunstiga, meie avalikkus koha peal on võinud läti kunstiga tutvuda aga liialt vähe. Ainuke suurejooneline tundma-õppimise võimalus — on praegu hiljuti avatud läti kunstinäitus Kunstihoones.

Me teame, et meie esimesi suureandelisi maalijaid Joh. Köler siirdus kunstiteele Võnnu kaudu, ja et Peterburis elades rahvuslikku äratustööd tehes ta tuge leidis läti suures rahvuslases Kr. Valdemarases. Edasi teame, et läti kunstiajaloo märgitud andeline maalikarja Karlis Huns — kelle nime leiame ka läti kunstinäituse kataloogis — on õigupoolest rahvuselt eestlane Karl Huhn, kelle vanemad asusid Lätti ning kelle poeg siis kohapeal tegutses kunstnikuna mitmel alal. Edasi V. Purvits, Läti tänapäeva kunsti suurnimesid, kes esineb paljude töödega ka kõneldaval näitusel, 1905. a. ümber tegutses pedagoogina Tallinnas, andes joonistustunde muu seas ka real-

koolis — seekaudu on virgutanud ka meie nooremaid andeid kunstipöllum. Juba eritlevamaid ja sügavamaid teeneid on Riia kunstikoolil, kus õppinud mitmed meie kunstnikud, ja otseselt läti kunstnike juhatusel, nagu V. Ormisson, Kask j. t.

Oleks loetleda veel mõningaid momente, mille järele meie kunstiringes on andumusega arutletud läti kunstist: kunstikooli „Pallase“ külaskäigu järele Riias mitmed läti kunstnikud on Eestis isiklike tutvuste ja külaskäikude kaudu arendanud omavahel kunstilisi küsimusi (Nitberg, Purvit, Kuga), kusjuures tõhusalt kontakti sobitada on aidanud Leta direktor Behrsin, keda tunneme eeskätt kirjanikuna, kuid kes on ka kunstiarvustaja.

Läti kunst on umbes sama vana, kui eesti kunsti. Üheks esimeseks läti maalikunsti rajajaks loetakse Oto Bertinš (sünd. 1817. a.). Talle järgnevad I. Roze (1823—1897), Julijs Feders (1838—1909). Omamaiset kunsti viljeleb juba Adams Alksnis (1867—1897), ka-

Läti
kunstinäitusel

A. ANNUS

MERE ÖNNISTUS

sutades oma loomingus kodumaiseid aineid. Suurimaks läti vanemaks kunstnikuks on J. Rozentals (1866—1916), meie Kr. Raua kaaslane Peterburi kunstiakadeemia ajult, kes küpses Läti suurimaks rahvuslikuks realistiks ja kelle loomingust on näitusel rida töid. Rozentals valis oma tööde tüübid koduvallast — need on võimsad läti talupojad tööil, töölt tulles, pühapäeval kirikus jne. Tema loomingus on luulet ja argielu, iluvaateid ja läbituntust — ta on oma rahva elu kujundaja kunstniku põoesiküllase hinge kaudu vääriloominguks. Taluelu kujutamise kõrval Rozentals valis oma tööde tüübid koduvallast, mis võimaldab isikuid edasi anda elulähedastena ja küpses tehnikas.

Teisena, kellelt on palju töid, on Purvits (1872.) — impressionismi loojaid Lätis, kes senini läbi impressionist. Tema töis meie ei näe erilist kontsentratsiooni ega viimistlust. Üks loodusevaade järgneb vaid teisele, igäiks neist vähe teisendatud kujul — rõõmus toon, värvilisus ja visandlikkus on aga kõikidele üldine. Purvitsi tööde järele meie aimame, et nende looja on meister, Rozentalsi tööd aga otsekohe tunnustavad endi looja suurst.

Veidi tumedakoloriidseks on jäänud nooremad läti kunstnikud — ootasin just vastupidi. Meie kunstnäituseil võib suuremat värvieredust ja -valgust näha kui siin. Lätlaste maitsekus ja kunstiline nõudlikkus on aga vastuvaidlematud.

Neil on palju maalilisi andeid. Need on jõudnud küpsedagi. Kuid nende loomingu puhul — kui lubate —, võiks esitada ka kordvalt meie kunstnikele esitatud märkuse: temaatika on nõrk. Maalid on väärtuslikud, värsked, kompositsioonilt ülesehitatud, koloristlikult tasakaalustatud, aga teemad — vähekönelevad. On mõningaid ilusaid erandeid, kuid näituse üldmuljele võiks selle märkuse esitada.

Kui võrrelda läti kunstnäitust meie omadega, siis maalid on lätlastel palju andeid, vähem aga skulptuuris, missugune ala, võrreldes antud väljapanekutega, meie omast näib taga — võime vististi küll tänulikud olla meie skulptoritele. Mis puutub graafikat, siis olen Riias sel alal näinud paremat, kui seda siia toodi, ja mul on põhjendatud hea arvamine läti graafikast, kuigi käesolev esitus ei ole just mitmekülgne. Näiteks Vitbergs sel näitusel ei ole kuigi tugevasti esitatud, millest on kahju. Aga sama saatus ehk on tabanud ka teisi läti graafikuid. Lätlastel nähtavasti puudus lähem

MEESLIEKS

PORTREE

ülevalde, et meie graafika viimasel ajal on teinud suuri edusamme, kusjuures kunstnäituse kataloogi eesõnast avaldub ilmne omakunsti taotlus, oma maalitraditsioonide otsimine ja püstitamine — rahvusliku uuestisünni kaudu.

Väikerahvad vajavad ennekõike ka teadlike loosungeid, et kultuuris algupäraseks, iseseisvaks jääda, või sinna jõuda. Päälegi meil, lätlastil ja eestlastil, kel on tulnud oma paremaid poegi ja andeid vaka all üleskasvatada ja mis tahes-tahtmata võõraste koolidesse-akadeemiasse väljatöötamiseks anda, meil on kindlasti seda, millest vabaneda ja mida hüljata.

Kuid lätlased, samuti ka meie, omavad praegu hästitegutsevaid kunstikoole. Purvitsi rida õpilasi esineb juba selgi näitusel suureandeliste kunstnikena. Neist, oma kodus kunstilise aluse saanud kunstnikest peale alles algab see õige omakunst, oma looming ja rahvuslik maal.

Saavutused, mida siitpeale omandatakse, on huvitavad ja õpetlikud ka meile. Ja me loodame, et käesolev läti kunstnäitus on sissejuhatuseks perioodiliselt järgnevaile teistele — et Balti kultuurialal lööks pea õitsele omapärane balti rahvaste kunst, kelle hinge võimas omapära seda eeldab ja ka kindlasti soodustab.

J. Pert.

ÜENÜ 39. Esinduskogu

28., 29. ja 30. novembril s. a. pidas oma koosolekut ÜENÜ sügisene Esinduskogu, mis saadikute osavõtul kujunes üheks suuremaks senistest üldse ja suurimaks sügisestest. Osavõtjaid oli ligemale sajast osakonnast koguarvult paarsada, ja töö edenes täie hooga ning kandis loodetud vilja.

Koosoleku avas kell 11.00 Keskjuhatuse esimees A. Keller, öeldes kokkuvõtelt järgmist:

Käesolev Esinduskogu on XXXIX-s, kevadine on nii siis juubelikoosolek. Need noored, kes täna siia kokku on tulnud arvilisemalt kui kunagi varem, ei jälgi mitte ainult seda, mis vanad teevad, vaid teevad ka ise ja õpivad, kuidas ükskord vanemate asemele astudes asju sama hästi või veel pareminigi teha. Kuna meie noorsooküsimus on nüüd leidnud riikliku lahenduse, siis oodatakse meie noorsooorganisatsioonidelt ka märksa enam kui varem. ÜENÜ-l kui ühel vanemal ja suuremal noorsooorganisatsioonil on siin eriti suu-

Roos, E. Tammjärv, A. Tekko ja I. Reini. Mandaatkomisjoni valiti E. Ahve, I. Laibach, R. Helde, S. Marmei ja V. Kilkson.

Kinnitati eelmise koosoleku protokoll, mille ettelugemine võttis rohkem kui pool tundi aega. Selle järgi kuulati ära nõunik R. Parise ettekanne kodukaunistamisest, mandaatkomisjoni aruanne ja tehti poolteisttunnine lõunavaheaeg.

Pärast lõunavaheaega kinnitati rida uusi ÜENÜ osakondi ja nimelt Kiviõli, Sillamäe, Urvaste, Tapa, Illuka, Ohu ja Raatvere „Edu” osakonnad.

Keskjuhatuse poolt likvideerimiseks esitatud osakondadest likvideeriti ainult Pärnu osakond, kus likvideerimine ja varanduse üleandmine on sündinud tegelikult juba möödunud kevadel, kuna Esinduskogu Sanna osakonnale jättis veel armuaega elustumiseks.

Öhtuse koosoleku huvitavamaks osaks olid kaks referaati, nimelt August Saki oma „Noorsoo organiseerimise ja tööjuhtimise kü-

Austatud härrad,

Täna ÜENÜ Esinduskogu minule saadetud austusavalduse ja õnnitluste eest. Soovin ÜENÜ-le tema sihtide taotlemisel raugematut indu ja palju edu.

Tallinn,
"2." detsembril 1936.

K. Seppälä

Peaministrilt ÜENÜ tervitusele saabund vastus

red kohustused. Igasuguste muudatuste puhul paistab alati nii, et võivad tekkida mitmesugused arusaamatused ja raskused. Tegelikus töös on aga kindel, et niisuguseid raskusi ei tule. Meie kõik püüame noorsugu ideeliste aluste kaudu juhtida reaalsele tööle. Meie tegevus peab minema märke, nagu kogu muu noorsootegevus, ja ta läheb märke! Tulevast aastast peale viime oma tegevuse senisest veel laiemale alusele, eriti selles osas, mis puutub meie otsest kontakti osakondadega.

Koosoleku avamise järgi lauldi ühiselt „Kaunimad laulud”. Koosoleku juhatuse valiti: K. Kranfeldt, J. Toots, E. Martin, A. Tiki, R. Vöhandu ja S. Kakra. Sekretariaati valiti: H. Tarand, M.

simustest kohapeal” ning V. Roopere oma „Organisatsioonilistest ja kasvatuslikest küsimustest ÜENÜ-s”. Läbirääkimised, mis mõlema referaadi puhul ühiselt toimusid, olid väga elavad ning sõnavõturohked. Kuna toimetusel on kavatsus avaldada seeria artikleid nendes ettekannetes puudutatud küsimuste üle, siis loobume siinkohal nende refereerimisest.

Laupäeva öhtul toimus saadikutele ja Esinduskogust osavõtjatele pidu Kaubandustööstuskoja saalis, mille eeskavas päale Aruküla osakonna näitetrupi poolt ettekantud O. Lutsu „Pärijate” oli veel rida laule ÜENÜ Tallinna osakonna segakoorilt, muusikalisi palasid ja deklamatsioone. Osavõtjate meeleolu oli kõigiti kõrge ning kodune ja pidu kestis tantsupõrandal hilise ööni.

Täna ÜENÜ 39. Esinduskogu minule kui noortejuhatajale saadetud õnnesoovi eest.

Soovin omalt poolt ÜENÜ'le õnne ning edu töös meie riigi ja rahva parema tuleviku hääks.

Töökoosolek jätkus pühapäeva hommikul ja algas Keskjuhatus poolaasta töö ülevaatega, mille esitas esimees A. Keller. Sellele järgnesid vahetult spordi-, kirjanduse- ja rahvatantsukesktoimkondade aruanded. Läbi- rääkimised aruannete puhul olid hoogsad, kusjuures peamiselt kirjanduskesktoimkonna tegevusülevaade rohkem sõnavõtte põhjustas.

Kehkjuh. talvise töökava esitas A. Meikop. Järgnevatena otsustas Esinduskogu osakondade saadikute proportsiooni järgmiseks Esinduskoguks muuta Keskjuhatus ettepanekul nõnda, et edaspidi saadavad osakonnad täisõigusiikkude saadikutena Esinduskogu tööst osa võtma esimese saja liikme kohta igalt kaheltkümneltviielt liikmelt või vastavalt osalt ühe esindaja ja iga järgneva saja liikme kohta ühe esindaja.

Soome Noorsooliidu sekretär Heikki Hosia, kes esines kõnega Soome noorsooliikumisest, leidis kui oma organisatsiooni esindaja, austamist tervituse ja lilled üleandmisega. H. Hosia kõneles eesti keeles.

Sama päeva kavast oli veel kaks kõnet kodukaunistamisest, nimelt härra Priima ettepanek „Kodukaunistamise tehnikast“ ja hra E. Lepa kõne „Elamu lähema ümbruse kaunistamisest“.

Järgnes ülevaade Keskjuhatus majandusest esimesel poolaastal 1936/37, mille esitas majandusjuhi abi J. Kreek. Pärast seda kinnitati terve rida uusi ÜENÜ sportlikke rekordeid, mis toodud eraldi meie ajakirja käesolevas numbris, ning muudeti ja ajakohastati ÜENÜ rekord- ning võistlusmäärustikke.

Otsustati saata tervitustelegrammid järgmistele riigijuhtidele järgmistena:

Härra Riigivanemale:

„ÜENÜ Esinduskogu, tulles kokku kahepäevaseks ühistööks ja esindades 260 osakonda 17000 organiseeritud noorega, tervitab Teid Teie suures ja vastutusrikkas töös meie riigile ja rahvale erakorraliselt tähtsal ajajärgul. Meie oleme Teile eriti tänulikud, kuna tunneme kõige lähemalt, et töö, mida Teie teete ja mis tehakse Teie juhtimisel, tuleb kõige enam kasuks praegu võrsuval ja pea tegelikkude ellu astuval noorsoole.“

J. Wellermann
Noortejuhataja.

Noortejuhataja vastus Esinduskogu telegrammile.

Esinduskogu on eriti rõõmus ka sellepärast, et algatatud suures noorsooorganiseerimises ja ülesehitavas töös võib ÜENÜ nii praegu kui ka edaspidi täie innuga kaasa töötada.“

Kaitsevägede Ülemjuhatajale:

„ÜENÜ läkitab Teile oma Esinduskogust isamaalikke tervitusi ja soovib Teile palju jõudu ja edu — kindlustada meie riigi ja rahva julgeolekut sama suure eduga, nagu Teie juhtisite meie vabadusvõitlust.“

Härra Peaministrile:

„ÜENÜ läkitab Teile oma Esinduskogust parimaid tervitusi ja palub vastu võtta austusavaldused ja õnnitlused Teie vastutusrikkas töös, eriti meie rahva ühistunde ja rahvusliku vaimuse süvendamises. Hindame kõrgelt Teie lähedal seismist ÜENÜ-le.“

Härra Haridusministrile:

„ÜENÜ, koos olles oma Esinduskogus noorsootegevust arendavas ja edasiviivas töös tervitab Teid kui hariduselu kõrgemat juhti ja soovib Teile jõudu ning edu meie rahva kultuuritöö juhtimisel, eriti aga noorsootegevuse korraldamisel, millele Teie juhtimisel pühendatakse senisest suuremat tähelepanu. ÜENÜ tahab kõige innuga kaasa lüüa selles suurteoses, käies juhtmõtte järele: noorsoo päralt on tulevik!“

Härra Majandusministrile:

„ÜENÜ läkitab Teile oma Esinduskogu puhul südamlikke tervitusi ja avaldab tõsisest austust nende silmapaistvate saavutuste eest, mis on kätte võidetud meie majanduselus Teie energilisel juhtimisel. Need saavutused võimaldavad noortele seda rahulikult teha oma aate- ja vaimutööd.“

Noorsoojuhtide kursusest osavõtjad 30. XI 1936 a.

Haridusministeeriumi Noorte Juhatajale:

„ÜENU oma Esinduskogu puhul tervitab Teid noortejahi laialdasele ja vastutusrikkale töökohale asumisel ja soovib Teile tõsist õnne ning edu selles vaimu- ja aatetöös.”

Esmapäeval järgnes Esinduskogu saadikutele ühepäevane kursus, millest osavõtt oli väga elav. Kursuse teemid käsitlesid peamiselt maapidude reformi küsimust lavalisest, laululisest ja rahvatantsulisest vaatekohast.

A. Särev refereeris maateatri töölerakendamise ja näitetrupi juhtimisest. Maal ei tohiks teha näitemängu, vaid teatrit. Maapeod tulevad välja kujundada selliselt, et segaeeskavaga pidudel ei tohiks olla näidendid, vaid deklamatsioon, kooriettekanDED, rahvatantsud jne. Kui tahetakse esineda näidendiga, siis ei tohiks kavasse võtta enam muud — isegi tantsu mitte. Lühinäidendeid võiks ette kanda paar tükki ühe õhtuga.

Ullo Toomi käsitles maapidude sisustamist. Rahvatantsule ja rahvamuusikale tuleks segaeeskavaga peol pühendada samapalju tähelepanu kui teiste osadele, nagu laule, deklamatsioonile. Igal pool mürtsuvate pasunakooride asemel on tarvis kasutama hakata keelpillide orkestrit.

Kursustel esines referaadiga Erik Laid — muinsuskaitsest ja Anton Kasemets — koorijuhtimisest. Johan Rosenstrauch, kes rahva seas tuntud Kandle Jussina, demonstreeris kursustele ka rahvamuusikat oma algupärastel riistadel.

Noortetegelaste kursustel ettetoodud maapidude reformi hakatakse ÜENU keskjuhatusel algatusel teostama celoleval talihoosajal maosakondade pidudel. 1938. aastal toimuvatel Eesti mängudel on kavas ka rahvatantsude ettetanded. Nende saateks luuakse kandleorkester, millest osa võtab sada või rohkem eesti rahvuskannelt.

ÜENU sportlikud rekordid 1936

ÜENU Esinduskogu oma koosolekul kinnitas rea 1936. aastal püstitatud sportlikke rekordeid.

Kergejõustikus meestele kinnitati linnaosakondade rekorditeks järgmised saavutused:

800m jooks — Feliks Dunkel Tall. osak.	2.01,8
1000m jooks — Feliks Dunkel „ „	2.37,6
1500m jooks — Roman Sams „ „	4.07,4
3000m jooks — Roman Sams „ „	8.50,8
5000m jooks — Roman Sams „ „	15.37,4
10000m jooks — Al-der Anier „ „	32.55,4
Tunnijooks — Karl Laas „ „	16,188
Kõrgushüpe — Aksel Kuuse „ „	1,95
Kettaheide — Paul Määriks „ „	47,40

1500+800+400+200+100 m teatejooks Tallinna osak. R. Sams, F. Dunkel, A. Allik, V. Pih, F. Tamm. — 7.40,6.

Kergejõustikus naistele linnaosakondade rekorditeks:

60 m jooks — Ilse Uus Tall. osak.	8,2
Kõrgushüpe — Olga Arras „ „	1,47
Kuulitõuge — Niina Ceburina „ „	10,70
Kettaheide — Olga Parts „ „	39,11
Odavise — Niina Ceburina „ „	36,15

Meestele rattasõidu maosakondade rekordiks:

25 klm — August Lembavere Rõika osak. 45.16,6.

Kergejõustikus naistele maosakondade rekorditeks:

Kuulitõuge — Hilda Videvik Porkuni osk. 8,58
4×60 m teatejooks — Riisipere osak. S. Meimer, S. Meldeste, L. Kriinmann, A. Pae. 37,9.

Ujumises meestele maosakondade rekorditeks:

50 m vabalt — Helmut Niilis Valgejõe osk. 35,4
50 m selili — Jüri Härma „ „ 46,5

Ülaltoodud ÜENU rekorditest on ka Eesti rekordid A. Kuuse kõrgushüpe, P. Määriksa kettaheide, O. Partsi kettaheide ja Tallinna osakonna teatemeeskonna tagajärjed.

Rekordnormideks kinnitati naiste 100 m jooksus maosakondadele Leida Kiinmanni tagajärg 14,7 Riisipere osakonnast. Samuti kinnitati normiks meeste 100 m ujumises maosakondadele H. Niilise (Valgejõe) tagajärg 1.21,0.

Spordi Kesктоimkond esitas Esinduskogule kinnitamiseks määrustikke (kergejõustiku, ujumise ja suusatamise ringkonnavõistluse määrustikud), mis kõrvaldaksid esile tulnud väärted tulevikus ning paneksid ringkonnavõistlused kindlasse raamistikku.

Vastuvõetud määruste üksikasjadega tutvumine siin veniks pikale. Osakonnad võivad nendega tutvuda Spordi Kesктоimkonna poolt välja antava ja osakondadele saadetava brošüüri kaudu.

Spordi Kesктоimkond loodab, et brošüür ei jää sissetulnud kirjade kausta, vaid oleks alatiseks nõuandjaks ja „seaduseraamatuks” võistluste korraldamisel.

Juhan Sinimäe luuletuskogu puhul

Möödunud laupäeval ilmus trükist Juhan Sinimäe sonettide kogu päälkirjaga „Isamaa”. See on kaunis pretensioonikas ja mitmeti mõtlemapanev päälkiri. On siin jälle üks uus nimi astumas meie õuelaulikute ritta? Või on autor oma produktsooniga hilineanud rahvapärast laulude võistlusele ja tuleb nüüd oma puudumist sääilsete laureaatide hulgast hüvitama ja õigustama selle kõlava kaanekirjaga? Meil ei puudu halvad kogemused selletaolise kaanega lauluraamatuist ja Sinimäe „Isamaa” kallale asub mõnigi mees kartusega leida siit Anton Armsa väge ja vaimu. Ja mõni teine lööb „Isamaa” lahti jälle lootusega, et siin mõnedki pateetilised värsid ehk lasevad teha mõnegi veel pateetilisema viisi, mida siis kogu maarahvas raadio kaudu õpiks ja harjutaks.

Agaga nii kartjad kui lootjad pettuvad. Juba paarist esimesest sonetist jätkub veendumiseks, et autor pole päälkirja valinud lipitsemise ega ükskõik-kellele silmategemise taotlusega ja mida kaugemale loeme, seda tugevamalt niisuguse mulje saame. Nähtavasti on siin „Isamaaga” midagi muud mõeldud — mitte küll H. Visnapuu „töö, mure, laulu vaba kodumaad” — sest laulu — st. rõõmu on Sinimäel vähe leida, agaga see isamaa koosneb merest, linnast ja maast ja neis kolmes elemendis elavast rahvast, ja siin see peal-kirja mõte ongi: meri, linn ja maa — eks see olegi kõik koos meie isamaa! Kuidas selle isamaa tegelaskond, tema looduslik ja kultuuriline ümbrus, loomastik, (peamiselt koduloomastik), linnustik, kalastik, laevastik jne. Sinimäe peeglist paistab — sellest saame ligemale sajas sonetis üsna ühtlase ja selge pildi.

Meil ei tarvitse tõsta küsimust, kuivõrd see Sinimäe isamaapilt oma vaimult ja laadilt vastab meie tänapäevasele ülesehitatud ja ülesehitatavale isamaale — see siin värsiraamatus võib ju olla ka ajalugu, asi mis ammu möödus, sündinud ja olnud sel ajal, kui Eestis oli veel töötatöölisi — kuigi mõned sonetid näivad lõvata sekka võrdlemisi aktuaalsetegi ainetega või siis jälle mõneski tükis päris hästi tänapäeva oludele sobivate allegooriatega. Igal juhul — Sinimäe Isamaa on omamoodi päris kena maa, kuigi laipade roh-

A. SAGRITS

MEREL

kus tuleb meele enne Hispaaniat kui meie rahvusterviku riiki.

Tiitlilehel ilutseb „Kuldvillaku” kirjastusemärk, mis veel omakorda kõigutab päälkirja puhul tekkivaid kahtlusi: mäletavasti selle kirjastuse esimene raamat, A. Sanga „Üks noormees jne.” oli hää luuleraamat. Lisaks veel — „Kuldvillaku” direktor Bernhard Kangro on oma intervjuus „Vaba Maale” möödunud suvel pajatanud, et „Kuldvillak” ei hakata olema mitte niivõrd kirjastus kui just teatud autorite koondis, kellede kunstideaalidestki samas intervjuus on lausunud mõningaid ebamääraseid kuid sümpaatseloomuga sõnu.

Kuid „Kuldvillaku” teine mees Sinimäe erineb mitmeti esimesest — Sangast, mis nähtub juba päälkirjastki — teisel isiklik, subjektiivne, teisel nii laialt kui võimalik — objektiivne. See on nõnda ka viimase leheküljeni.

Sinimäe sonetid ei kuulu lüüriliste luuletuste liiki. Lüürika poolest võib neid pahasti päris luuletuteks nimetada. Need neljateistkümneraalsed laulud on mingist eepika pisaanrist, skitsid, anektoodid, novelli-ekspozeed — värsistatud kujul ja mõnel halvemal puhul — ainult riimitud kujul.

Ainult loodusekirjeldused, mis tegevuse kõrval ongi nende sonettide teine oluline moment — on lüürilised. Muidu on autor niivõrd jär-

jekindlasti objektiivsust taotlenud, et kogus ei esine ühtki korda sõna „mina”, mis muidu igas sonetis umbes 7—8 korda ette tuleb. See objektiivsuse taotlus on muuseas jätnud mõnegi olulise lünga — kohad, mis vajaksid soojust, mida on võimalik anda siiski ainult puhta subjektiivsusega — on jäänud kuidagi erapooletuks ja jahedaks. Ja jahedus ongi kõige iseloomulikum Sinimäe joon, paiguti pahe, paiguti voores — kuid üks on kindel, südamele ütlevad need sonetid midagi ainult pea kaudu ja tunnet-otsivaid lugejaid nad palju ei liiguta. Need on seesamažaanr, mis ajalehtede õnnetuste ja kuritööde osa, vähemasti oma valdavas enamikus kõige hallim eluproosa igasugu õilistava kommentaarita!

Kuid see viimane väljendus ei taha olla laitust vaid pigemini tunnustus — niisugune luule väärub jaatamist ja väärub ka lugemist, sest väljaarvatud mõned laulud — on terve Sinimäe raamat siiski rõõmuga loetav ja pakub hingegeasja juure asujale rohkesti nauditavaid elamusi.

Luuletuskogu algab merelauludega, millest esimesed viis on hästiviimistletud meeleolulised asjad. Mere- ja taevapildid on selged ning reljeefsed. Riimid on siin nagu ka järgnevais sonettides täiesti puhtad ilma erandita, mille tõttu mõnikord, eriti lõpupoole, tuleb ette samade ahelate kordumist ja mõtte painutamist riimi järgi. Klassilise sonetiteooria seisukohalt jätavad muidugi Sinimäe omad mitmeti võlga: murdekoha läbi viimises on tarvitatud sageli enam välist kui sisemist murret — asjaolu, mis tingitud sonettide jutustavast ja mittelüürilisest laadist — puänt, enamasti küll olemas, kuid natukene liig sarnane kõigis sonettides ja selle tõttu vähemõjuv (asjaolu, mida märkad lähemale jõudes tagakaanele). Paiguti on puänt aga kõigist võimalikest parim („Udus”, „Lõhed”, „Tugev kui surm”, „Vana madrus” j. p. m.). Bernard Kangro sonette nimetati mõnelt poolt verhaerenlikeks — õigustatumalt võiks seda küll Sinimäe omadest öelda. Võetagu näiteks see suurepärane „Lõhed”. Huvitav on aga realistliku vaatleja stiilist väljalangemine mõnes sonetis: rääkimata muist „kosmogooniaist”, milledega võib nõustuda, äratub imestust selliste antiiksete jamalate esinemine kui Artemis ja Diana, päälegi veel siin Läänemere kalda pääl!

Sonett, nagu see tõesti peab olema on „Tugev kui surm...”. Ja kõigest hoolimata on see siiski saanud veel vähe viimistlust, muidu ei „hõljuks” siin surrukehaves

nagu põnel spiritistlikul seansil ja kahtlemata puuduks ka šlaagerlik rida „kui suudeldakse, süda õrnub liiga.” Muidu on aga kahe kontrastse pildi vastandamine siin imehästi õnnestunud ja lõpu vihje avab kahes sõnas nii laialdase perspektiivi, et ka lehekülgede kaupa kirjeldamine ei suudaks laialdasemat avada. See on tragöödia, või kui soovite tragikomöödia 14 reas! Kusjuures tegevust on ainult 4 ja kirjeldust 10 rida!

Muide, analoogilist ainet teises miljões on autor käsitlenud sama õnnestunult sonetis „Laudas”.

Järgnevad esimese tsükli sonetid (tsükleid autor valgete lehtedega pole eraldanud) on väikesed romaanid või draamad: seal on vana haige madrus Inglismaast — eit aga keedab surivett, enne kui mees sureb; seal ootab randlase naine merelviibivat meest piibel lahti, kuid „randa saabunud paadilaudu silm ei näe”; siin läheb noor laevapoiss täismehena pruudi juure, kuid tavalise ja igatsetud tseremoonia asemel — pajatab ainult laevadest ja kalasaagist, nii et „koidu eel kõik saamatuses hajub”, või jälle tüürimees saab roolil tukkudes nägemuse osaliseks oma pruudi enesetapust ning maale tulles leiabki pruudi veel jahtumata laiba; ühes sonetis tuleb madrus pärast pikka merelolekut maale ja lüüakse kõrtsis maha, teises tapab noor kütja vanema võistleja enne randumist — naiskoka pärast, mis näitab, kui kahjulik asi on naine laeval, sealsamas kõrval on aga teine luuletus, mis näitab, kui kahjulik on naise puudumine laeval („Valaskalapüüdjad”). Üks haige madrus sureb laevalael köiepuntral ja mõistatab, kes pärast tema surma küll tekki hakkab pühkima, teised tulevad sadama kõrtsidesse laamendama, „sest maad ja naist ei saada enne järgmist kuud” — vana merimees, kes merest loobuda mõtleb ja mustadeks päevadeks raha on kogunud lüüakse kõrtsis „viimasel napsitamisel” uimaseks ja röövatakse paljaks, teine samasugune on rannas allakäinud ja sureb sadamas sandina; kapten kaugelt tulles, leiab oma pruudi kõrtsist libustununa — teine kapten käib haigena sadamas ringi ja igatseb merd, kuna ta laeva parandamise tõttu maal peab viibima, jne. jne. — eks see ole kõik üks tööpoolest elavate tüüpide gallerii, mida Sinimäe serveerib omapärase meeldivusega.

Olen meretsükli peatunud eriti just selle tõttu, et siin on Sinimäe saavutanud oma parima; ei ole põhjust halbu sõnu öelda ka linna ja maa laulude kohta, need võtavad läbi sama gallerii vastavalt muutunud miljões. Aga

sonettide rohkusest on tingitud muidugi see, et lõpupoole huvi lugemisel ei ole enam nii elav, päälegi et mõned fraasid korduvad ja klišeedena värskust vähendavad. Puudustest ei ole ju ükski luuletus mitte päris vaba. Kahtlemata oleks Sinimäe targasti teinud, kui kogu väljaandmisega kiirustamise asemel veel oleks oodanud ning aega viimistlemiseks kasutanud. Luulekunst on, nagu iga teinegi kunst, käsitöö — kuid kunst ainult sel määral, kui võrd temalt kõik käsitöö jäljed on suudetud kaotada. Täheleb käsitöö — mis ühegi osakesega oma olemuses ei reeda, et ta oleks käsitöö! Sinimäe on katsunud oma kunsti

produkte sellest käsitöolikust muljest vabastada, ja puhastada, suurel määral on see õnnestunud, kuid paiguti on pildi asemel siiski jäänud silt — kunstmaaritöö, mitte veel kunstitöö. Kõige selle põhjal, mis meil Sinimäest selle kogu järgi teada võime aga uskuda, et sellest praegu veel õpilasest ja osalt käsitöolisest hea hakkamise ning hoolsa tööga saab tõeline ja omal alal ainulaadne kunstnik.

O. Kangilaski illustratsioonid sobivad kogu suurepäraselt ja tõstavad selle väärtust kahtlemata.

H. G.

Kaks head raamatut

See on alati nii olnud ja jääb ka alati-seks, et noorsugu on kõige innukam raamatulugeja. Sest kui tulevad keskea-aastad ja vanaduspäevad, jäävad raamatudki kaugetele noorusmaadele. Tänapäeva noorus kasvab palju lahedamates tingimustes kui noorus aasta paarikümne ja enama eest. Keskeal ja vanemal põlvel oli oma nooruspäevil palju raskem eluvärvatest täiskasvanu maadele minna. Nende lugemisvaragi oli väike, vähenõudlik ja juhuslik. Nüüdispäevade noorsugu võib aga emakeeleski ammutada head, isegi väga head maailmakirjandust, rääkimata algupärasteist, milliseid ilmub minevikupäevadega võrrelduna otse küllussarvest.

Eelseisvate jõulupühade puhul, mil vennad õdedele, õed vendadele, vanemad lastele ning lapsed vanemaile, sõbrad sõpradele ning tuttavad tuttavale midagi kingivad, sest jõulud on ju kinkimispuhad, tahaks meelde tuletada mullust Raamatu-aastat, mil sai loosungiks — kinkige raamatuid! Sest ei ole ilusamat kinki kui hea raamat. See on maailm, mis mahub taskusse.

Käesoleva kirjutise piiratud ulatus ei saa üksikasjalikult peatuda nende raamatute juures, mis oleksid eriti sobivad kinkida. Märgame paljudest võimalikkudest ainult kahte. Nimelt Aleksis Kivi „Seitse venda“ ja Oskar Urgarti „Dostojevski elu ja loomingu“ — mõlemad Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmunud.

Aleksis Kivi monumentaalne ja õigegi populaarne romaan „Seitse venda“ ilmus meil teises trükis, ning väliselt ühe kaunima tõlketeosena. See on romaan, mida võib ikka ja ikka uuesti ning jällegi lugeda. Kui palju ilu ja valu, koomikati ja traagikati on selles hõimurahva maailmakirjanduse laule ulatunud suurromaanis. Meie õppiv noorsugu on kirjandusloo tundides üht-teist kuulnud „Seitsmest vennast“, loetudki on teda, kuid — uskuge, armsad noored, seda raamatut võib alati lugeda, ja kes vähegi lugemisest mõnu tunneb, seda vajab, see loeb ka Kivi suurteost meeeldi teist, kolmandat jne. korda.

Kingina on A. Kivi „Seitse venda“ tõlkekirjandusest vaidlematult parim raamat.

Oskar Urgarti „Dostojevski elu ja loomingu“ leiab allakirjutaja poolt erilist soovitust sellepärast, et see on esimene ülevaatlik ja põhjalik käsitlus vene suurvaimu Dostojevski elust ja loomingu. Kuna Dostojevski on algkeeles meie tänapäeva noorsoole keele mitteoskamise tõttu kättesaamatu, siis suudab Oskar Urgarti pisike raamatukene küllaldaselt määral anda ülevaate selle maailma suurema kunstniku tööst. Aga lisaks sellele — Dostojevski kannatusrikas elu ja meeleheitlik võitlus olemasolu eest omalt pooltki peaks pakkuma igale, noorele ja vanale, palju õpetlikku.

Noorsugu ei peaks peale paljude teiste võimalikkude teoste mööda minema jõulukinkide valimisel kahest eelpoolsest heast raamatust.

K. Eh.

Voltaire oli XVIII sajandi suuremaid vaimu: tema sõnu kuulutati Prantsusmaal, Saksaamaal, Venemaal, Inglismaal. Vägev Prantsusmaa oli tema jaoks väike. Ka tänapäev tundub Voltaire'i sõna teravana, sädelevana ja ei anna järele Bernard Shaw'le. Ta on kirjutanud väga palju. Kuid ilukirjanduslikult on oluline teada ta nelja jutustust: „Candide'i“, mis eesti keeles on ilmunud varem, ja siis veel kolme — „Zadig“, „Mikromegas“, „Kohtlane“ — need ilmuvad käesolevas väljaandes. Voltaire'i kui ilukirjaniku olemus on seega tehtud eesti lugejatele kättesaadavaks.

Leo Tolstoi: Ülestõusmine. 1. osa. Tõlkinud Erni Hiir. Eesti Kirjanduse Selts. Maailmakirjandus nr. 2., 304 lk. Hind 3 kr. 75 s.

Tolstoi „Ülestõusmine“ on kirjutatud pikema aja jooksul ja tema loomisajast satub osalt sellesse ajajärku, millal Tolstoi oli ümber sündimas. Nii sisaldab see romaan väga olulise osa Tolstoi maailmavaatest, mis kogu

maailmas oli aratanud suurt tähelepanu. Romaani tüübigi on valminud loominguaäsil pikkade aastate jooksul ja seepärast on nendes eriline eluline sisu. „Ülestõusmine“ kuulub õigusega Tolstoi loomingu tähtsama osa hulka ja samuti maailmakirjanduse tisedamata teoste hulka. Käesolev tõlge on tehtud 1933. a. ilmunud täieliku väljaande järgi ja erineb tunduvalt ka sellest venekeelsest redaktsioonis ilmus Inglismaal ning mida peeti täielikuks, rääkimata Vene tsaaririigis tsenseeritud redaktsioonidest.

Leo Tolstoi: Ülestõusmine II. Tõlkinud E. Hiir. 368 lk. Hind kr. 4.50. Maailmakirjandus nr. 4. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

„Maailmakirjanduse“ 4. köide toob Tolstoi „Ülestõusmine“ II ja III osa ja viib romaani lõpuni. Seega on tervikuna kättesaadavaks tehtud suure uuestisõnni ja suure armastuse romaan ning Leo Tolstoi maailmavaate kokkuvõtte. Lõpuosad haaravad ka oma sunnitööliste elu kujutusega.

A. Saal. Vambola. Jutustus vanast Eesti ajaloo (1209—1212). 440 lk. Hind 1 kr. 75 s. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus Tartus 1936.

Aastaid tagasi alatud Andres Saali „Valitud Kirjatööde Kogu“ on viidud sedapuhku lõpule ja meie loetavam vanema põlve autori peatööd on tervikkoguna saadaval lõplikus redaktsioonis. Ühtlasi on valmis ka eesti tähelepanudavate ajalooliste romaanide triloogia „Aita“ — „Leili“ — „Vambola“. „Vambola“ sai autor enne surma umbes pooleni redigeerida, teises osas on tehtud ainult keelelisi parandusi. Seega erineb käesolev väljaanne tunduvalt seniseist turulolnud väljaandest ja kujutab enesest uut autori poolt läbivaadatud ning muudetud trükki. A. Saali parema ajaloolise romaanina on „Vambola“ tänapäevgi huviga loetav ja käsitleb aega, millal eestlased olid veel vabad ning iseseisvad.

Ukukivi, Lahutus enne abielu.

Andres Särev oma ettekandes ÜENÜ näiteharude juhtidele ütles muuseas, et kohalikel lavastajatel ei tarvitseks palju hoolida repertuaari valimisel ajakirjanduses jne. ilmunud näidendite retsensioonidest ja arvustustest, kuna esimesed on sihilikud reklaamkirjutised, teised aga pahatihti ei suuda ütelda tõtt mitmesugustel arvustajaist ja arvustatavast olenevaid põhjusil. Selles mõttes oleks muidugi ka käesolev retsensioon ülearune. Loomulikult tuleb näidendist õige kujutluse saamiseks otse teksti endaga tutvuda, teatud soovitude jagamine eriti aga ÜENÜ organisatsiooni piirides tegutsevaile näiteharudele on igal juhul omal kohal — ennekõike veel sellepärast, et kohal puudub võimalus kõigi meil ilmuvate näidenditega tutvumiseks.

U. Ukukivi „ajakomöödia kolmes vaatuses, neljas pildis“ on Draamateatri näidendite võistlusel tänava sügisel tunnustatud ergutusauhinna vääriliseks. Sellest hoolimata pole nimetatud näidendist põhjust ütelda midagi erilist hääd. Raamatule juure lisatud soovitus ütleb: „Lahutus enne abielu“ on komöödia paremas tähenduses, mille lavaletoomine on igale seltsile ja näitetrupile soovi-

tavaks vahelduseks meie rutiinikalduvate külanäidendite sarjas.“ Kahjuks puudub aga siin küll peaaegu kõik see, mis lubaks teost nimetada komöödiaks paremas mõttes. Terves näidendis ei ole ühtki meeleeäävat vaimukust, isegi mitte ühtki maermapanevat lauset. Situatsioonikomika on ka sedavõrd kulunud ja igauhele tuttav keskprästest või halbatest saksa filmidest ja -operetidest, et see küll vaatajale ega kuulajale midagi ei paku. Kui ka on mõni õnnestunud tüüp, siis kulutatakse seegi alalise kordamisega magedaks, nagu mõni Dick ja Doffi film. Pääle selle — see on meie seisukohalt kõige olulisem — maalavale niisuguste komöödiatega küll „soovitavat vaheldust“ tuua ei saa. See on tüüpiline linnamehe jutt ja pääle selle veel niivõrd tüüpiliselt igav jutt, et tervete närvidega linnameeski teda kuulata ei taha. Kompositsioonilt on näidend puudulikult läbimõeldud — esineb niisugune täiesti ülearune tegelane kui Leen, kelle ainus tähtsus seisab ühe tähtsusetu kirja vahetamises teisega. Ja kirjastuse poolt allakriipsutatud aine akuutsus on enam kui küsitav, sest vähemasti meie maaoludes pole lahutus niisugune asi, nagu seda nimetatud komöödia kujutab.

Lihtsalt ja lühidalt — see on saksa eeskujude järele meisterdatud tükk, saksa nalja ja labasustega, mille puuduvad igasugused välja-vaated menuks meie maaoludes. Ja linnateatritele ei tasu see külgehakkamise vaeva.

H. T.

MUUSIKALEHT nr. 11. Ilmunud XI üldlaulupeo väljakuulutamise erinumbri. Sisaldab laulupeo üleskütse ja üksikasjalised juhised koordineeritud laulupeole ergistreerimise, nootide tellimise, muusikalise ettevalmistuse jne. kohta. E. Luts oma artiklis „Kas on laulupeod vajalised?“ võrdleb endisaegseid laulupidusid praegustega ja osutab neid suuri hüvesid, mida laulupeod on pakkunud ja pakuvad praegugi. E. Visnapuu vaatleb artiklis „Laenuviiside kasutamisel meie rahvalikus laulus“ lähemalt võõrsilt laenatud viise, mida meil sageli kasutatakse rahvuslikena. A. Fr. Raudkepp vestleb huvitavalt oma noorusmälestusi artiklis „Ambla esimesest meeskoorist“. „Alati käed liiga tööd täis“ all tuuakse huviküllane vestlus meie tuntuma muusikamehega ja heliloojaga prof. J. Aavikuga. Järgneb kontsertide ja ooperietenduste ülevaade ja rikkalikult kroonika materjali kodu- ja välismaalt. Noodilisana on kaasas A. Vedro segakoori laul „Kutse jõuluõhtusse.“

Voltaire: Z a d i g ja teisi jutustusi. Tõlkinud A. Aspel. Kirjandusloolise sissejuhatusega. 234 lk. Hind 3 kr. 75 senti. Maailmakirjandus nr. 3. Eesti Kirjanduse Selts, Tartus, 1936.

Valik kodumaa laale.

Riiklik Propaganda Talitus on Eesti Lauljate Liidu kaudu kirjastanud A. Topmani ja H. Visnapuu toimetatud „Valiku kodumaa laale“ (Tallinn, 1936, ELL kirj. nr. 89). See sisaldab 7 laulu sõnad kuue noodiga ja toimetajate eessõna. Raamat on kirjastatud lünga täitmiseks meie algupäraste hümnitaoliste pidu- ja ühislaulude repertuaaris. On saadaval Lauljate Liidust ja maksab 25 senti.

ÜENÜ osakondadest

ÜENÜ XXXIX Esinduskogu puhul ajakirjanduses ilmunud lühikesed ja pikemad teated, intervjuud ja n. e. on peaaegu eranditult kriipsutanud alla ÜENÜ sportlikku tegevust ja selle saavutusi, nii et mõnel pool on koguni tekkinud mulje, et ÜENÜ peamine tegevus seisabki noorte sportlikus arendamises ja kehalise kasvatusel alade harrastamises. Asjale lähedal seisajale ei olegi vaja selgitada, et see vaade on liialdus ja kahtlemata ka ekslik. Vastupidise tõestamiseks ja ÜENÜ tegevuse tõelise laadi iseloomustamiseks olgu allpool esitatud lühikene ülevaade ÜENÜ osakondade tegevusest viimasel ajal, niivõrd, kui toimetusel on käepärast vastavaid andmeid.

Simuna.

Osakond ei ole jäänud mitte ükski Simuna aleviku noorte koondiseks, vaid suurema osa liikmeskonnast on annud just ümbruskonna külad: Avanduse, Hirla, Kissa, Määri, Sirevere, Laekvere, Moora j. t. Isegi kuni kaheksa kilomeetri kauguselt on osakonna liikmeid. Laialdasele maaalale võlgnebki osakond tänu, et see on üks suuremaid osakondi riigis. Et suurele liikmeskonnale igale midagi anda ja pakkuda, ja et igalhel leiduks tööd-tegevust, selleks on arendatud tegevust ka võimalikult mitmekülgselt. On rahvatantsude grupp, mis alati on olnud eriti suurearvuline ja mida juhivad prld Leppviikman ja Eraste. Loomulikult lavastatakse näidendeid, on käidud andmas isegi külaskäigu- etendusi Väike-Maarjas, Laekveres jm. Osakonnal on segakoor, ainuke ilmalik koor Simunas. Kooris on üle 60 laulja ja juhatab koori koolijuhataja Ed. Mälgi. Samuti tegutseb orkester, kus mängivad kaasa 13 meest. Tänavu aastal on tekkinud orkestris väike kriis, sest senine juhataja lahkus sügisel ja on raske leida asendajat. Edasi mängitakse mallet, ping-pongi, löödi kaasa kodukaunistamise hoogtööga ja nimele eestistamine võeti otse südameasjaks, nii et enam pole seltsis võõrriimedega liikmeid. Suurematest tulevikukavatsustest oleks nimetada eeloleval suvel Simunasa laulupäeva korraldamine.

Seltsi juhatusse kuuluvad praegu: esimees — Ed. Ratassepp, kirjatöötaja — Erich Kurdl, laekur — Herme Eraste, liikmed — L. Kümnik, A. Pärnaste, Leeli Rand, Elma Raidma, Toivo Leesmaa ja Osv. Harriloo.

Voka osakond.

Pikkade aastate vältel on selles Viru kaudis ja omapärasel rannikukülas tekkinud midagi otse rahvaülikooli taolist, kus kindlate ideoloogiliste reeglite ja kasvatusliku põhimõtte kohaselt on loovale ja ülesehitavale kultuuritööle rakendatud kogu ümbruskonna arengumeelsemad ning teotahelisemad noored. Osakonna asutamisel kutsuti kohe ellu laulu-, spordi- ja näitekunsti haru, kuna hiljem tegevuse laienedes juure moodustati veel põllumajandus-, rahvatantsu-, tuletõrje- ja n.n. noorteharu.

Otse erilisel suuri tulemusi on olnud lauluharu tegevusel.

Voka osakond juhid

Osak. laulukoori esimeseks juhatajaks oli Jaak Kärja, kes oma taktikepi peagi üle andis A. Salutammele, kes sellel kohal on püsinud tänaseni. Üldse on laulukoor õppinud 215 laulu ning korraldanud 41 esinemist.

Oma tööviljakuse tõttu samal järjel seisab ka näiteharu, kelle juhiks on algusest peale olnud koolijuhataja abikaasa Ingel Salutamm, kes ühtlasi on olnud ka lavastajaks-näitejuhiks. Näitegrupp on senini ette kannud 37 mängu kogusummas 44 korral. Lavastatud on alati suuremaid ja paremaid lavatüüpeid ning korraldatud ka külaskäigu- etendusi mitmel korral Toilas ja ühel juhul Vairas. On korraldatud ka üks laiaulatuslik näitekunstkursus Ed. Türki juhatusel. Lavastused on olnud nii koosmängult kui ka tüübi- kult hästi viimisteldud, pakkudes publikule tõsist esteetilist naudingut. Lavastuste dekoratiivse külje eest on kõigkülgselt hooldatud õpetaja Liis Kõrbõja.

Väga intensiivselt töötas ka osak. rahvatantsuharu, millist juhib võimlemislõidu vastava kursuse lõpetanud nrs. Freida Rein. Rahvastantsurühm on esinemisel saanud palju kiitust. Märkimist väärib, et rahvatantsijal on Eesti rahva muuseumi direktiivide kohaselt valmistatud ilusad rahvarõivad. Kuna Soome-Ugri pidustusil Voka meestantsijad ainukestena evisid omapäraselt kaunid murumütsid, siis äratasid nad asjahuvitatute tähelepanu. ÜENÜ Voka osakond on teine Eestis, kellel on ka oma tuletõrjeharu (samasugune haru on ÜENÜ Sompas osak.) korraliku kustutuspritsi ja muude tulekaitsevahenditega (750 krooni väärtuses). Tegevuse üldjuhiks on Ants Saar.

Kirjanik Chr. Rutoff-Rajasaare 50-a. sünnipäeva puhul peeti kohapeal suurem aktus kirjaniku osavõtul. Raamatuaasta peakomitee andmeid oli Voka ÜENÜ üheks aktiivsemaks organisatsiooniks, kelle korraldusel peeti terve rida mitmesuguseid üritusi raamatu propageerimiseks. Nendest ettevõtetest saadud puhastulu kinkis osakond Voka av. raamatukogule (kr. 165,70) ja Voka koolile (kr. 64,13). Ühtlasi on üldhariduslikul alal korraldatud hulk kursusi ja loenguid, nagu aiandus-mesindus-, põllumajandus-, rahvatantsu-, kivi- ja kannulõhkumise-, kangakudumise-, tsement-betoontööde- ja majadevärvimiskursus. Nimele eestistamise tegevuses on osak. tõusnud Eestis esimeseks organisatsiooniks, kus 100-protsendiliselt, s. t.

kõigil liikmel on eestipärased nimed (koondis on viinud läbi üle 40 nimemuutmise). Samuti on ka muile rahvuskultuursele ülesandele noored andnud täie hingega.

Osakonna praeguse juhatusse kuuluvad: ärijuht Enn Aaren (esimees), vallasekre-

täri abi Märt Lausa (sekretär), noorpõllumees Fredi Reino (laekur), koolijuhataja A. Salutamm ja noorpõllumees Ado Lindmaa.

ÜENU Somp a osakonna

näiteharu käis Jõhvi mälestussamba komitee poolt korraldatud peoõhtul Jõhvis külas-käigul. Näitlejaskond lavastas suure eduga ja rõõmsa tujuga näidendi „Kraavihallid“. Üldiselt oli näitlejate kokkumäng hea, eraldi märkimist ja publiku poolehoidu osaliseks said pr. Kukke, Lasberg ja prl. Laaniste. Tükk on muidu kena, kuid ainult üksikud labased laused vähendavad üldmuljet ja annavad teo-tele Mikumärdi maigu, mis enam praegusele ajale ei sobi. Seda tuleks ka Somp a näite-riingil tulevikus silmaspidada, kui nad sooviva oma etendustele suuremat osavõttu.

ÜENU Auvere

osakond, mille tegevus algusest peale olnud kõigiti aktiivne, on suutnud end majanduslikult niivõrd kindlustada, et juba käesoleval aastal võib asuda oma kodu püstitamisele. Vajalik materjal on juba soetatud ning viimase kohalevedu toimub liikmete poolt ühiselt. Samuti ka osa ehitustööd teevad liikmed ise.

Iisakusse asutati ÜENU osakond.

Iisaku juhtivail seltkonnategelasil on tekkinud kavatsus kohalike noorte isetegevust korraldada ja organiseerida senisest otstarbeko- hasemalt. Selleks kutsuti Iisakus ellu ÜENU osakond. Kuuldavasti saab uus koondis omale varandusi Iisaku kirikunoorte organisatsioonilt, milline likvideeritakse. Uue organisatsiooni asutamisest võtab osa ka õp. Kuljus.

ÜENU Narva osakond

kavatseb eeloleval talvel hakata korraldama järjekindlalt igal pühapäeval hommikkontserte. Orkester moodustatakse Narva orkestranti-

dest, kes suveti esinevad Pimeaia orkestri koosseisus. Ruumide küsimus on veel lahtine, kuid arvatavasti jäädakse peatuma „Ilmari- sele“, mille avar saal suudab mahutada vabalt pooltuhat inimest. Peale kontsertide on kavat- sus hakata lavastama pühapäeva hommikuti odavasti rahvaetendustena lühioperate, kus, esineksid ÜENU näitetrupi liikmed.

Oma viiendat aastapäeva pühitses hiljuti ÜENU

Vihula osakond.

Kuna osakonna asutamine langes ajajärku, kus Vihula seltskond oli omavahel tülide ja intriigide tõttu lõhestatud mitmesse eri gruppi, siis suhtuti uude orgi väga umbuskli- kult. Paljud nägid temas endi vaenlast, keda tuleb ära hävitada juba eos. Palju tuli noortel takistusi võita, enne kui suutsid endale tun- nustust võita. Praegu töötab juba kolmat aastat osakonnal õpiring, on edendanud laulu- kultuuri ja näitekunsti, harrastatud rahva- tantsu ja sporti, on aidatud kaasa rahvuslik- kude aktsioonide korraldamisel, korraldatud loenguid, pidusid, aktusi, kursusi jne. Liik- mete arv näitab järjest tõusu tendentsi. On loodud hea vahakord koolide õpetajaskonnaga ja vallavalitsusega, kellelt on saadud ka vii- maseil aastail kasutada Annikvere algkooli ruume.

ÜENU Neeruti

osakonnas, mis suuremaid osakondi Virumaal, toimus pühapäeval 6. detsembril lipu õnnis- tamine. Samal päeval pühitseti osakonnale ka uued ruumid. Viimased hangiti Neeruti mõisa härrastemajast, millede eest osakond maksab mõisaomanikule üüri 100 krooni aastas. Osa- konna esimeheks on praegu Hendo Sakk, sek- retäriks Valter Veborn, laekuriks Joh. Treial; juhatusliigeteks Enn Tandre ja B. Vahtrik.

ÜENU Narva Peetri osakonna

loterii, mis pidi toimuma 2. detsembril, on edasi lükatud ja peetakse 29. detsembril s. a.

Neeruti osakonnast

**KEHRA OSAKONNA
NÄITETRUPP**
„Kirves ja Kuu“

ÜENU Kehra osakonna tegevusest.

ÜENU Kehra osakond, mis asutati möödunud aasta suvel, on võitnud lühikese aja jooksul kohapealsete noorte laialdase poolehoidu. Liikmeskond, mis arvult ulatab üle 100, tegutseb mitmesugustel aladel. Neist suuremana oleks nimetada osakonna segakoor August Aho juhatusel, kes on esinenud pea kõigil tähtsamatel pidulikkudel sündmustel, mis kohapeal peetud. On esinenud ka iseseisva kontserdiga kohapealsete jõudude kaastegevusel ning tunnustatud poolehoidu võitnud.

Näitetrupp J. Potter'i juhatusel on kannud ette nii kohapeal kui ka lähemas ümbruskonnas näidendeid, milledest korduvalt ettekantud „Isade tee“, „Vikingite veri“, „Põld kutsub“ ja „Kirves ja kuu“.

Osakonna jazz-orkester, mis mängides nii oma kui ka teiste organisatsioonide poolt korraldatud esinemistel, on kujunenud populaarseks laiemas ümbruskonnas. Orkester on esinenud aasta jooksul üle 40 korra, mille tõttu on suudetud muretseda 520 kr. eest uusi muusikariistu.

Sportharu nrs. L. Nolk'i juhtimisel on saanud tuttavaks 3. ringkonnas oma tubli esinemise tõttu möödunud ringkonna võistlustel, tulles ülekaalukalt võitjaks.

Arvestades osakonna noorust ja senist tegevust loodab juhatus vaatamata mõne kohapealse organisatsiooni vastutõetamisele osakonda viia suuremaks ja võimsamaks osakonnaks ÜENU maosakondade peres.

Sutlepa ÜENU

Neil päevil pühitseti pidulikult Läänemaal ÜENU Sutlepa osakonna 3. aastapäeva aktuse ja peoga Sutlepa Eesti algkoolimajas. ÜENU Sutlepa osakond asutati 8. oktoobril 1933. a. Asutamise eesotsas seisis üliõpilane Robert Ambros. Asutajaid liikmeid oli 23 noort. Tegevusharusid kutsuti ellu kolm: näite- ja kirjandus-, spordi- ja maatulundusharud.

Osakonnas on peetud hõimupäevi, huvivaidlus- ja referaatõhtuid ning sageli pidusid. Spordiharu tegevus suuri tulemusi ei ole ilmutanud. Maatulundusharu korraldusel on peetud mitmeid kursusi kohalike noorte ja vanade talunike kutseoskuse edendamiseks, mis rahva poolt kohapeal leidis head tunnustamist.

Osakonnal hakkab oma ajakiri ilmuma nimega „Ranna Kurus“. Näitetruppi ja se-

gakoori juhib prl. Mare Leeveer. Ka keelpillide trupp on tegevusse kutsutud. Käesoleval aastal korraldas osakond asjade loterii, millest loodetud tuluga oli kavas asutada kohalik rahvamaja fond. Praegu kuuluvad osakonna juhatusse: esimees Aleks. Bruus, — esimehe abi Oskar Tammeaar; Aleks. Kantsmann — sekretär; Leontine Tammeaar — sekretäri abi ja Edith Ikmeelt — laekur.

Hiljuti toimetati Sutlepa algkooli ruumes ÜENU kohaliku osakonna asjade loterii loosimist, mida jälgis saalitäis rahvast. Peavõit — 3-lambiline raadioaparaat — ja teisedki suuremad võidud läksid teistesse maakondadesse, isegi riigi idapiiri lähedusse.

ÜENU Veltsa osak.

kavatseb asutada Veltsa algkoolimajja lugemislaua, mis oleks avatud öhtuti. Lugemise kõrval tahetakse vahetevahel korraldada ka seltskondlikke mängu.

Muhu-Hellamaalt

Möödunud kuu lõpul peeti Muhus Piiri koolimajas Muhu maanoorte tööde näitus. Väljapanekutega esinesid Muhu h.-s. „Tulevik“ maanoorte ring, ÜENU Hellamaa osak. noorte maatulundusharu ja Liiva algkool. Näitus oli väljapanekute poolest suur. Samuti külastas näitust umbes 200 inimese ümber.

Vändras,

Vana-Vändra vallamajas korraldati nõupidamine, millest võtsid osa ka kaitseliidu instruktor Valdja, Vändra malevkonna spordi- ja güm. kehalise kasvatuse õpetaja Ilves, ÜENU Vändra osak. tegelased Maurer, Tekko, Koger j.t.

Omavahelisel nõupidamisel arutati igakülgset kohapealsete noorte spordi- ja organiseerimisküsimusi, milliste küsimuste lahendamisel ikka ja alati on takistuseks eeskoostamise ja harjutusruumide puudumine. Nõupidamisel otsustati kõigi maadlus- ja tõespordi huviliste noorte ühisel jõul ja jõul hakata koguma materjali, millest valmistada maadlusmatti. Selleks on vaja mati täitematerjali, kotti ja riidet. Töö loodetakse ära teha omal jõul ja sel juhul võib matti kätte saada vast 80—100 krooniga. On matt valmis, siis kavatsetakse korraldada maadluskursused, mis lõpesid võistlustega.

In memoriam

Endel Puskar

Kõigile ootamatult lahkus meie ridadest 7. detsembril s. a. Endel Puskar.

Tõsise kurbusega mäletame teda kui auseselset, tõsist ja täpset inimest. Ta oli meie nooremaid ja andekamaid sportlasi mäehüppes, kellest lootsime tulevikus palju. Tal olid selleks eeldused. Võistlusil ta näitas, et suudab saavutada seda ja veel rohkemgi kui teised.

Ta polnud mitte üksi hää sportlane, vaid ka hää tegelane; oli alati abivalmis kui oli vaja midagi korda saata. Püüdis ikka rohkem anda kui saada, kus jäi enda teadmisel nagu tagaplaanile, kuna ei igatsenud kunagi tänu oma tehtud töö eest. Oli ideeline inimene, kelle sarnaseid on vähe leida.

Tal oli palju kavatsusi eelolevaks talveks; kaalusime sageli neid ja enamus olid need hääd. Teame kuis ta valmistas talve vastu, valmistades omale ise varustust, suuski, mis nii hästi libisesid tema juhtimisel.

Karskusnädal lükati edasi.

Üleriiklik karskusnädal, mis pidi korraldatama 8.—15. novembrini s. a. on rahvuskogu valimiste tõttu otsustatud edasi lükatud 24.—31. jaanuarini. Esmakordselt üle kuu aja on võimalik saata karskusnädala puhul välja rohkel arvul kõnelejaid, kuna Vabariigi Valitsuse vastutulelikkuse tõttu E. Karskusliidule on lubatud selleks 200 tasuta raudteesõidupiletit.

Karskusnädala korraldamisele on lubanud kaasa aidata meie mitmed suured ülemaalsed seltskondlikud organisatsioonid, ringhääling jne. Kohapäälsete korraldajate jaoks valmistatakse mitmesuguseid materjale, nagu kõnekonsepte, huvivõtte kavu jne.

Karskusnädala üldloosungiks on „Karskusliikumine rahvalikumiseks!” Selle loosungi kohaselt tahetakse haarata võimalikult mitmesuguseid ringkondi ja rahvahulki. Materjalide ja kõnelejate saamiseks pöördutugu EKL poole, Tartus, Gustav Adolffi 18.

Üleskutse XI laulupeole.

Laulupeod, — need on meie rahvuslikud kultuuri võidupeod. Enne iseseisvusaega, — siis olid nad võitlusele õhutajajaks rahvusliku eneseusalduse, vabaduse ja iseseisvuse aadete sütitajajaks.

Olgu seda ka eelolev XI üldlaulupidu Tallinnas, 24.—26. juunil 1938. a.

Ta tegi oma elu suurima hüppe, mis jätab valusa mälestuse igaveseks.

Puhka rahu hauakünka all, mida varsti katab Sinu poolt nii väga igatsetud lumi.

Lahkunud meist, jäta endast õilsa ja puhta mälestuse, nagu talvise sätendava lume.

ÜENÜTO suusatajate nimel
K. Raidsalu

Kohtla-Järve

osakond alustas oma sügisest hooaega kohalikus rahvamajas operetilavastusega. Inimestest tulvil saalile kanti ette kohalike olude kohta väga suurejooneline lavastus „Veskineid”, mis õnnestus nii tegelaste koosseisu kui ka tüüpide tabavuse poolest. Lavastuses esinesid kogu kaevanduse rajooni paremad lavajõud. Töökavas on selle kõrval veel rida suuremaid ja ulatuslikumaid üritusi: nii alustati hiljuti möödunud aasta eeskujul pikemaajalist loengutescrijat mitmesuguste küsimuste käsitlemiseks. Korraldamisel on seltskondliku kohtu lavastus võõrapäraste nimede üle. Kevadeks on osakond otsustanud muretseda ka lipu. Tegevust juhivad esimees Artur Ulavere, A. Lepik, prl. Visman, Toomingas j. t. Kohaliku koolimaja ruumides töötavad ka mees- ning naisvõimlemise rühmad, mida juhivad A. Maks ja prl. Piik.

Teie

EESTI NOORUS

on veel tellimata 1937 aastaks!

XI üldlaulupidu kutsub Teid.

Kutsub Teid kõiki: noori, vanu, melii ja naisi.

Paneme kokku käed, ühineme laulus, mis kostku võimsalt ja kaunit. Puistame oma südamest inimsuse parimat laulupeo helide kolde, et see südamete tuli hoiaks meid ärkvel võitluses oma kultuuri ja vabaduse eest.

XI üldlaulupidu kuulutati välja.

24.—26. juunil 1938. a. Tallinnas korraldatav XI üldlaulupidu on välja kuulutatud. Koorigele saadeti kätte registreerimislehed ja juhatuskirjad ja avati registreerimine, mis kestab 1. detsembrist s. a. kuni 1. märtsini 1937. a.

Laulupeole registreeritakse ainult Liidu liikmeid koore. Esinevad laulupeol sega-, mees, nais, Tallinna erikoorigid ja puhkpilli-orkestrid. Naiskoorides laulavad kaasa ka segakooride naishäälid.

Ilmus ka laulupeo üldkooride noodiraamat, mille hinnaks on Liidu liikmeile kuni 1. veebruarini 1937. a. 70 senti, päale 1. veebruari 85 senti ja mitteliikmeile kr. 1.20. Ühes noodiga antakse kaasa koori noodilugemise harjutusvihk, mis valmib lähemal ajal ja saadetakse varemalle tellijatele järele.

Meeskooride ja puhkpilli-orkestrite kava on veel koostamata ja teatatakse hiljem.

Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: August Meikop. Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Leo Soonberg, H. Tarand. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskkorraldus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 20.

Trükikoda „Estotrükk” Tallinn, S. Karja 8.

Lääne-Eesti

Ühispank

Märjamaa, Tallinn-Pärnu maantee,
oma majas. Kõnetraat n.r. 32.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

AKADEEMILISE PERE ÜHISTEGELINE ETTEVÕTE

Raamatu- ja kirjutustarvete kauplus

Kirjastus ja pealaod

Ajalehede tellimiste vastuvõtmine

Ajalehe väljalõigete büroo

Ühendused välismaadega

TARTU, ÜLIKOOLI 15

TALLINN, KOPLI, TEHNIKA INSTITUUDI HOONE

Ühisus „Estonia Eksporttapamajad” Tallinnas

Postkast 33, telefon 478-54

Suurim põllupidajate ühistegeline lihakaubanduslik keskus. Oma tapamajad, vorsti-, konservi-, süldi- ja seebivabrikud.

Ostes kaupa palume jälgida ärimärki

Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi kaubanduse osakond

Viljandis, Tallinna t. 3,

Telefonid: 6 ja 3-23

Suurim ja täiuslikum ühiskauplus Villjandimaal.

OMAB rohke kaubavalikuga ja täiuslikult sisseseatud: riide- ja pudu-kauba, toidu ja maitseainete, majapidamistarvete, teraskauba ja käsitööriistade, naha ja jalanõude, klaasi ja masinaosade, kütte- ja määrdeõlide, ehitustarvete ja raskekaupade, väetisainete ja jõusöötade, põllutööriistade j. n. e. jaoskonnad.

Müük suurel ja väiksel arvul.

Harukauplused:

Kärstnas: telef. 5. • **Oiul:** telef. V. **Tännasilma 6 I**
S. Kõpus: telef. 5. **Tarvastus:** telef. 20. **Õisus:** telef. 8.
Peakaupluse juures asub Kinnitus A/s „Oma“ Viljandi os.

Kindlustusselts

„Põhja Kotkas“

(end. Tallinna Kindlustusselts) Tallinn, Suur Karja 19

Tule-, elu-, murdvarguse ja klaasikindlustus

Arved: Tallinna Linnapank, Tallinna
Õhispank, Posti jooksev arve nr. 95. Telefon 446-81

Põllumehed-karjakasvatajad.

Õstame piiramatul hulgal kodumaa pesemata lambavilla
oma villa vastuvõtupunktide kaudu üle Eesti.

Ostame ekspordiks ja siseturgu veiseid, lambaid, vasikaid
ja nahku, makstes eksportkohast noteeritud hindu.

Karja Keskühisus

Tallinnas, S. Karja 3.

Villaladu, V. Karja 1.

Telefonid; kontoris 450-24 ja 478-44
tapamajas 303-15 ja 303-37

Hommikul vara kõige värskemad uudised toob

„Uudisleht“

igal pühapäeval, teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Eriti huvitavad seerijakirjutised, illustreeritud artiklid ja kaks väga head raamatuks köidetavat romaani. Tellides maksab „Uudisleht“ 85 s. kuus, 3 kuuks 250 s. „Uudislehte“ saab tellida ka nii, et ta tuleb 3 korda nädalas ja maksab 60 senti kuus.

„Jutuleht“

ilmub igal neljapäeval ja toob põnevaie jutte, raamatuks köidetavaid romaane seltskonnlikke mängu, nalju jne.

Üksiknumber 10 s. Tellides 45 s. kuus, 3 kuuks 130 s., „Uudislehe“ tellijaile 30 s. kuus.

Väike raamatukogu

„Uudisjutud“

Võimaldab saada huvitava raamatukogu vähese rahaga. Sisus head jutud ja romaanid. Ilmub raamatu kujul igal laupäeval. Hind ainult 10 s. Tellides 45 s. kuus, 3 kuuks 130 s. „Uudislehe“ tellijaile 30 s. kuus.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised ja
peakontor Tallinnas, Rataskaevu 9.

Aktsiaselts

Rumberg, Tuberg & Ko.

Tallinn, S. Kloostri 22-18

Eestimaa põllusaaduste
ümbertöötamise o.-ü. «VIRU»

Peaesindus: **A.-S. Rumberg, Tuberg & Ko.**

Tallinn, S. Kloostri 22-18

Ühisus
VÕHMA
EKSPORTTAPAMAJAD

peakontor ja tehased: VÕHMA — VILJANDIMAAL.
Telefon 27 ja 42

Tallinna osakond: Pärnu mnt 150
telefonid 441-68, 441-69 ja 479-21

K A U P L U S E D :

TALLINNAS,
VILJANDIS,
TAPAL,
NARVAS
ja
VÕHMAS.

Eesti Kirjastuse Kooperatiivi 1936. a. uudisteoseid:

ALGUPÄRANDID:

- B. ALVER: **Tolm ja tuli.** Luuletused.
Kr. 2.75
- A. HINT: **Vatku tõbilas.** Romaan.
Kr. 3.45
- L. KIBUVITS: **Kass arvab, et...**
Jutustus. Kr. 2.75
- A. KIVIKAS: **Nimed marmortahvil.**
Romaan. Kr. 6.—
- J. KÄRNER: **Sadaviiskümmend
aastat eesti luulet.** Antoloogia.
Kr. 3.85.
- J. LINTROP: **Mulste.** Romaan. Kr. 3.25
- J. PERT: **Ühe õppursõduri sõja-
tee.** Mälestusi. Kr. 2.25.
- Edg. V. SAKS: **Armuke.** Romaan.
Kr. 3.25
- M. UNDER: **Ja sõna sai lihaks.**
Valik luuletusi. Kr. 5.25

TÖLKETEUSED:

„Põhjamaade romaanide“ I valikus:

- J. ANKER-LARSEN: **Tarkade kivi.**
Romaan. Kr. 5.85
- J. BOJER: **Vang, kes laulis.** Ro-
maan. Kr. 2.85
- B. BJØRNSON: **Jumala teedel.** Ro-
maan. Kr. 3.85
- K. HAMSUN: **August.** Romaan.
Kr. 4.85.
- I. Kianto: **Punane joon.** Romaan.
Kr. 2.25.
- F. E. SILLANPÄÄ: **Inimesed suve-
öös.** Romaan. Kr. 2.85
- J. LONDON: **Merehunt.** Romaan.

Avatud etteellim. soodustatud hindadega:

„Põhjamaade romaanide“

- 2 valikule, mis sisald. järgmisi teoseid:
J. Anker Larsen: **Marta ja Maria.**
I. Bojer: **Uus tempel.** G. Gunnar-
son: **Öndsad on lihtsameelsed.**
K. Hamsun: **Viimne peatükk.** S. La-
gerlöf: **Charlotte Löwensköld.**
F. E. Sillanpää: **Mehe tee.**

„Sõjaromaanide“ I. valikule, mis sisaldab järgmisi teoseid:

- H. Barbusse: **Tuli.** G. Duhamel: **Märt-
rite elu.** E. Hemingway: **Jumalaga
relvad!** L. Renn: **Sõda.** R. Sherriff
ja Barlett: **Teekonna lõpp.** A. Tho-
mas: **Katrin läheb sõduriks.**

Kuni 1. jaan. 1937. a. ette tellides kum-
magi valiku hind: Kr. 10.—, kal.-köit. Kr. 14.50.
Saatekulu: broš. Kr. 0.70 ja kal.-köit. Kr. 0.85.
Tellimishind maksta posti jooksvale a-le nr. 22-87.

Eesti Kirjastuse Kooperatiiv - Tartus

Sobivaima
pühade kingi

kleidiriietest,
sukkadest &
sokkidest,
trikoopesust j.m.

valite

A.-s. **OSKAR
KILGAS**'e

vabriku toodetest

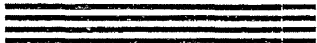

GEORG STUDE

A S U T. 1864

PIKK 16
TALLINN

TEL. 442-76

V. EHRENPREIS'i

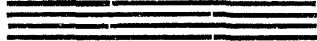
TRÜKIKOJAS

Tallinnas, Rüütli 11, tel. 441-81

valmistatakse

TRÜKITÖID

KIIRELT • HÄSTI • ODAVASTI

Hooaja uudiseid

siidi-, villaseid ja
puuvillaseid riideid,
pesu, kõlapitse, spor-
ditrikoosid jne.

soovitab rikkalikus valikus

A.-s.

Rauaniit

Tallinn, Põhja puistee 7.

Nõudke meie kaupu!

**Ketramise ja
kudumisevabr.**

A.

S.

„EESTISIID“

**TALLINN,
VOLTA TÄN. 3**

Siseseatud 1932. aastal; vabrikus töötab 400 töölist kolme vahetusega, Valmistatakse kõiksugu moodsaid riideid, levitades neid kaupmeeskonnale oma ladade kaudu:

TALLINN, Viru 5, tel. 447-87

„ „ 14, tel. 443-97

„ Laadaplats 70.

TARTU, Poe tän. 2. tel. 10-17

NARVA, Peetri pl. 1.

VILJANDI, Tartu tän. 1, tel 30

PETSERI, Turuplats 17, tel. 1-19

*

• Valmistatakse palju erisorte mitmekesiseks tarviduseks, ka ostjate eritellimiste peale.

• A.-S. „EESTISIID“i“ ladudes on olemas reste, milliseid müüakse väikesel arvul.

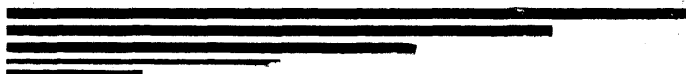
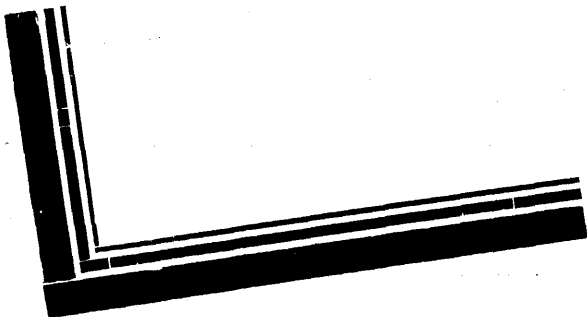
Noored!

Ellu astudes kindlustage endid
igasuguste üllatuste vastu, mis
eluteel seisavad ees ●

Astuge ühendusse kõige vanema
puht Eesti kindlustusseltsiga

EEKS-MAJA

Peakontor: Tallinnas, Harju 48. Kodu-
keskjaam 479.08. Harukontorid ja agen-
did üle maa ●

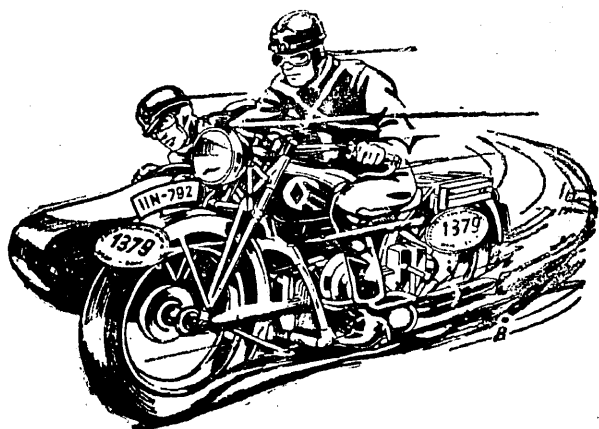
Suusaülikonnaks

A-S.

Tekla Riidekauplused

rips ja püksicord — sinine, hall, pruun, kaitsevärvi ja must.

Tallinn, Suur Karja 15
Tallinn, Pärnu mnt. 6
Haapsalu, Kuresaare, Mustvee, Narva, Petseri, Pärnu, Rakvere, Valga, Viljandi, Võru.

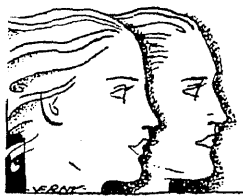
Estakland

ESINDAJA:
A-S. ESTAKLAND

VICTORIA
MOOTOR- JA JALGRATTAD

on ehitatud põhimõttel:
„kõik kvaliteedi täienduseks!“

Tallinn, V. Viru 6/8.
Tartu, Narva 3.
Rakvere, Vaksali 32.
Viljandi Tartu 1-a.
Petseri, Tartu 3.

NOORTE PÄRALT ON TULEVIK

„Maa Hääl“ elab soojalt kaasa meie maa-noorte püüetele. Tema külgedel leidub alati pikki kirjutisi nende isetegevusest ja pildirikkaid ülevaateid uutest algatustest. „Maa Hääl“ õhutab uusi tähiseid looma ja kasvatada meie noori tugevateks ning elujaatavateks, sest noortele toetub kord meie riik ja tulevik.

Kõik maanoored — lugege „Maa Häält“.

„Maa Hääl“ maksab tellides pooles aastas 3 kr., kolmeks kuuks 1,50 kr. Kolme kuu ja pikema aja tellijad saavad „Perekonnalehte“ ja „RS-i“ tellida 25 s. kuus.

Spordihuviliste noortele pakub palju „**Rahvaleht**“. Sport on käsitletud „**Rahvalehes**“ täielikumalt kui üheski teises lehes. Ta kirjeldab kõiki võistlusi kodu- ja välismaal üksikasjaliselt, toob huvitavat rekordi-statistikat ja võistlejate kohta õiget arvustust. Spordialal ou „**Rahvalehe**“ kaastööliseks silmapaistvad eesti spordijuhid ja tegevsporlased.

„Rahvaleht“ toob noortele veel muud huvitavat, mida teistest lehtedest asjata otsitakse. Kõigile „Rahvalehe“ tellijatele saadetakse tasuta „Esmaspäev“, kolme kuu ja pikema aja tellijad saavad „Perekonnalehte“ ja „RS-i“ tellida 25 s. kuus. „Rahvaleht“ maksab kolmeks kuuks 2 kr., pooles aastas 3 kr. 80 s.

300 kr. sularaha 450 kr. auhindu

jagab aastavahetusel oma lugejatele eesti loetavam nädalleht „Esmaspäev“

„Esmaspäeva“

algab omapärane suurvõistlus, mis huvitab igat lugejat. Jõlunumber toob esimesed kuppõngid ja auhinnad ning jagab täpsed juhised võistluse suhtes.

Ostke kindlasti **jõulu „Esmaspäeva“**

O-ü „Vaba Maa“ kirjastusel ilmuvad veel:

„Vaba Maa“

leht neile, kes tahavad jälgida igapäev värskemaid uudiseid.

„Perekonnaleht“

värvitrukis jutu- ja pildiajakiri. Ilmub kord nädalas vähemalt 24 lehekülge.

„Ajude Gümnaastika“

ainukene mõistatuste ajakiri Eestis. Ilmub kord nädalas. Lahendajate vaeva kroonivad alati auhinnad.

„RS“

raadio, filmi ja teatri ajakiri, toob raadio saatekavad kellaegade järele. Ilmub kord nädalas.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.

O-ü.

**„Vaba Maa“
asub Tallinn, Pikk 54-58**

Parim jõulukink on raamat!

Valige see O.Ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ uudisteoste hulgast!

R. Roht: Kahuriliha. Mälestused ja jutustused Maailmasõjast.

Hind broš. kr. 3.—, köites paremal paberil kr. 3.75, iluköites kr. 4.50.

R. Roht'i „Kahuriliha“ Maailmasõja ainetel ei ole vaid ajalooline mälestusraamat — see raamat puudutab ainetlikku, mis käesolevail päevil kõige raskemaks ja hirmsamaks probleemiks kogu maailmale.

H. Raudsepp: Jumalakeskid.

Hind broš. kr. 2.—, köites paremal paberil kr. 3.—, iluköites kr. 3.75.

H. Raudsepa uus novellikogu ilmutab meie viljaka näitekirjaniku vahetevahelised kõrvalpoikede jutustavale alale. Oma teoseis alati ajaga tihedalt kaasa elanud, on Raudsepp ka neis novellides käsitlusele võtnud ajanähtusi.

J. Jaik: Tondijuttud.

E. Järve illustatsioonidega. Hind broš. kr. 1.75, köites par. paberil kr. 2.75, ilukr. 3.50.

See on kogu „tondijutte“, nagu ilmutab pealkiri. Nende juttude juures veetleb meid nende isikupärane värving ja sisupõnevus.

Jaan Vahtra: Minu noorusmaalt III.

Hind broš. kr. 5.—, köites par. paberil kr. 6.—, iluköites kr. 7.—. Autori illustatsioonidega.

Oma uues memuaarkogus jätkab Vahtra ülihuvitavate autobiograafiliste jutustuste esitamist. See raamat pole kuiv kroonika, vaid tabavad elupildid täis traagikat ja lõikavat huumorit, täis eredat valgust ja süngeid varje.

R. Sirge: Must suvi.

Romaan. Hind broš. kr. 2.90, köites par. paberil kr. 3.65, iluköites kr. 4.40.

Romaani otsene tegevus areneb okupatsioonaja taustal. Autor annab plastiliselt ja haaravalt maailmset tõeselust pildi ühe Lõuna-Eesti küla võitlusest mõisa ning saksa sõjaväevalitsusega.

K. A. Hindrey: Urmas ja Merike II.

Romaan. Hind broš. kr. 4.75, köites kr. 5.75. E. Järve kaas ja illustatsioonid.

Hindrey ajaloolise romaani teine osa käsitleb eestlaste vabaduse säilitamise võitlust, kusjuures üksikasjalikumalt kirjeldatakse Tarbatu linnuse tagasivõtmist ja eestlaste kuulsuslikku retke Rootsi ning Sigtuna hävitamist.

A. Jakobson: Metsalise rada.

Romaan. Hind broš. kr. 5.—, köites paremal paberil kr. 6.—.

Sõjast läbi käinud generatsiooni traagika on selle romaani probleem. Romaani sündmustik on arendatud Jakobsonile omase põnevusega, tüübid elust nähtud ja omapärased.

Ed. Groschmidt: Sõjavangis.

Mälestused. Hind broš. kr. 3.25, köites par. paberil kr. 4.—, iluköites kr. 4.75.

Neis mälestusis autor annab ülevaate saksa vangilaagrite elust Maailmasõja päevil. Samuti kirjeldatakse siin punast Venemaad peale revolutsiooni.

K. R. Pusta: Kehra metsast maailma.

Mälestused. Hind broš. kr. 2.50, köites par. paberil kr. 3.50.

Käesolevas memuaarkogus autor jutustab oma tähelepanekuist ja elamustest, esitades huvitavaid episoode vene pagulaste elust Pariisis, esimeste eesti diplomaatide tegevusest Vabariigi algpäevil jne.

P. Viiding: Piinlikult heatahe.

Novellid. Hind broš. kr. 1.75, köites par. paberil kr. 2.75.

P. Viidingu novellikogu peaks pakkuma eestkätt nendele, kes ka lühemaulatuslistest proosapaladest ei otsi ainult ajaviidet, vaid ka mõtet erutavat.

E. Õun: Soomusrongil.

Episoode vabadussõjast. Hind kr. 1.—.

E. Õuna esikteos on huvitav sündmuste ja sõjapiltide kirjeldus ühe soomusrongi ja selle meeskonna tegevusest Vabadussõjas Lõunarindel.

V. Uibopuu: Väravate all.

Jutustus. Hind kr. 1.—.

Lihtne, kuid haaravalt kirjutatud jutustus ühe poisi saatusest. See on elupilt meie tavalisest igapäevasest elust, kuid maailmset hääti ning tabavalt.

M. v. Richthofen: Punanelendur.

Hind broš. kr. 2.75, köites kr. 3.50.

See on sõjaraamat sõna otseses mõttes ja kirjeldab lendurite tegevust Maailmasõjas.

E. Ludvig: Napoleon. Tõlkinud O. Olesk.

Hind broš. kr. 4.—, köites kr. 4.75.

Vägevuse ja suuruse laul, lugulaul geeniusel on Emil Ludvigi teos Napoleoni üle. Tahtejõu ja tarkuse määratu sümfoonia, mis vapustas Euroopat, kogu maakera oma algusega, tõusuga ja lõpu dramaatilise loojanguga.

O.Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

„Päevalehe“ raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused

soovitavad noortele sõpradele:

õppeabinõusid ja kooliraamatuid.

Suures valikus lastekirjandust,
kõiksugu kirjutusmaterjale,
joonistus- ja maalimistarbeid.

Igasuguseid mängu, nagu: doomino, pildi ja numbri
lotto, kitsemäng, ümbermaailma reis, kvardett jne.

Peale nimetatud mängude on meil suures valikus
kummipalle ja täispuhutavaid kummiloomakesi,
pildiaabitsaid, pildi- ja maalimisraamatud jne.

Hinnad lastele ja noortele väga soodsad.

Meie raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused asuvad:

Pärnu 10 ja Pikk t. 2

Tel. 446-11.

Tel. 428-83.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Pikk 2.

Oma telefoni keskjaam 428-83.

(Estotrikk Tallinn)

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR